

294. - 294.5

๑๖ 4437

8.3

สภาการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

เจณีย์ว บุญชู

29 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 17503

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.โชติ เพชรชื่น)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.โชติ เพชรชื่น)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.สมหมาย รอดโพธิ์ทอง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 8 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และการให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ และรองศาสตราจารย์ ดร.โชติ เพชรขึ้น ประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมหมาย รอดโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาอย่างดียิ่งในการกระตุ้นเตือนให้ผู้วิจัยมีมานะในการทำวิจัยและร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าพร้อมคำแนะนำเพิ่มเติมที่เปี่ยมด้วยสาระประโยชน์ให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าแก่การนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และอ้างอิงในการศึกษาวิจัยต่อไป

ขอขอบพระคุณ ดร.ประสพ แสนคำ เครือ ที่ได้สนับสนุนทั้งด้านคำแนะนำและกำลังใจ ที่เป็นประโยชน์แก่การวิจัย อาจารย์ชานาญ แสงแก้ว ที่ได้ช่วยเหลือด้านการประสานงาน ตลอดจนการทำการวิจัยจนถึงการสอบปากเปล่าด้วยไมตรีจิตอันดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (คุณประเสริฐ แก้วเพชร) ท่านศึกษาธิการอำเภอเมืองนครปฐม (คุณจรมย์ ไชยมิ่ง) ท่านศึกษาธิการอำเภอบางเลน (คุณเสรี ศรีจันทร์งาม) ท่านศึกษาธิการอำเภอคลองหลวง (คุณการุณย์ ดิยพงศ์พัฒนา) และผู้ช่วยผู้อำนวยการกองศาสนสมบัติกลาง กรมการศาสนา (คุณวีระ นาควาณิช) ที่เสียสละเวลาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงแบบสอบถามพร้อมกับความห่วงใย ด้วยจิตไมตรีถึงความสำเร็จผลของการทำวิจัยนี้ตลอดมา

ขอบคุณ คุณประสิทธิ์ พุ่มจำปา คุณสังคม ไทปรินทร์ คุณสุธน คงคาชนะ พร้อมครอบครัว คุณสุระชัย หอระตะ คุณวิเชียร ควรประกอบกิจ คุณสุมาลี ศิริ และ ดร.ณรงค์ พิมพ์สาร ที่ช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านของการทำการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูทวดบิดาคู่คุณได้ คุณพ่อคุณแม่ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณทุกท่านและขอให้ เป็นบิตุคุณแก่ครอบครัวตลอดไป

เจลิยว บุญชู

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	9
หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพุทธศักราช 2534	22
สถานภาพของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	34
ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	64
ประชากร	64
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	64
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และหาคุณภาพของเครื่องมือ	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	68
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	87
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	87
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	90
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	91
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	97
ประวัติย่อของผู้วิจัย	123

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน (N= 111)	68
2	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (N= 55)	69
3	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N= 56)	70
4	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นพระภิกษุสามเณร (N= 64)	71
5	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นพระภิกษุสามเณร มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (N= 39)	72
6	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 25)	73
7	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส (N= 47)	74

8	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นฆราวาสมีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (N = 16)	75
9	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นฆราวาสมีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 31)	76
10	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของ ครูผู้สอน (N = 111)	77
11	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี (N = 55)	78
12	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 56)	79
13	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร (N = 64)	80
14	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี (N = 39)	81
15	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 25)	82

16	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส (N = 47)	83
17	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่เป็นฆราวาสที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี (N = 16)	84
18	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของ ครูผู้สอนที่เป็นฆราวาสที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 31) ...	85
19	ผลการแจกแจงความถี่และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ด้านหลักการของหลักสูตร	110
20	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	111
21	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร	112
22	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านแนวคำใบ้การของหลักสูตร	113
23	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร	114
24	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านประเมินผลของหลักสูตร	115
25	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านการนำหลักสูตร พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ด้านหลักการของหลักสูตรไปปฏิบัติ	116

26	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถ ในการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	117
27	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถ ในการนำโครงสร้างของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	118
28	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถ ในการนำแนวดำเนินการของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวดำเนินการ ของหลักสูตร	119
29	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถ ในการนำเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชา ของหลักสูตร	120
30	ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความสามารถ ในการนำการประเมินผลของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามกระบวนการ การประเมินของหลักสูตร	121

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาวิชาสามัญที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยควบคู่ไปกับการศึกษาหลักสูตร การจัดการศึกษาของพุทธศาสนาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 และหลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงหลักสูตรหลายครั้งด้วยกันคือ ในปี พ.ศ. 2514 ปี พ.ศ. 2521 และปี พ.ศ. 2533 แต่การจัดการศึกษาตามหลักสูตรดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ยังไม่สามารถสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสรรพวิชาการทางโลกได้ เป็นเหตุให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ในวิชาสามัญศึกษา ไม่ทัดเทียมกับฆราวาสทั่วไป หากการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังคงดำเนินไปเช่นนี้ก็จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของพระภิกษุสามเณร อันเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าวได้ คือจะทำให้พระภิกษุมีความรู้ความเข้าใจไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่และยังผลให้การอบรมสั่งสอนประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

พระภิกษุสามเณรจัดว่าเป็นบุคลากรหลักของพระพุทธศาสนา อันเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม มีหน้าที่อบรมสั่งสอนและเป็นผู้ถ่ายทอดคุณธรรมแก่ประชาชน หากพระภิกษุสามเณรมีความรู้ความสามารถเป็นที่ศรัทธาของประชาชน ก็ย่อมจะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมในที่สุด ดังนั้นในวงการของคณะสงฆ์จึงได้มีการเคลื่อนไหวปรับปรุงหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงและใช้อยู่ในปัจจุบัน เรียกว่า หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้มีผลกระทบต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง กล่าวคือครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างเพียงพอ พิจารณาจากสรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยกรมศาสนา ประจำปี 2533 ชี้ให้เห็นว่า ครูผู้สอนในโรงเรียน

พระปริยัติธรรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรไม่ถูกต้อง เป็นเหตุให้การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร (กรมการศาสนา. 2533) และก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้พัฒนาทางด้านปริมาณมาเป็นลำดับ ทั้งในด้านจำนวนโรงเรียนและนักเรียน กล่าวคือปีการศึกษา 2515 มีโรงเรียนจำนวน 51 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 4,800 รูป ในปีการศึกษา 2534 มีโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 109 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 25,240 รูป สำหรับหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันมี 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534 ทั้งสองหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้และมีทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ พระภิกษุและสามเณรที่เรียนแต่ละหลักสูตรจะต้องลงทะเบียนวิชาเรียนให้ครบตามเกณฑ์ จากการศึกษารายงานการประเมินผลโครงการสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 และการติดตามการดำเนินการปี 2535 ได้พบปัญหาสำคัญหลายประการ กล่าวคือ ด้านบุคลากรพบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติที่เหมาะสมอยู่เป็นจำนวนมาก ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนก็ยังขาดแคลนเป็นจำนวนมากเช่นกัน ด้านอาคารสถานที่ที่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาประมาณครึ่งหนึ่ง ไม่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นตัวแทนของกรมการศาสนาปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลการจัดการศึกษาของพระสงฆ์จึงมีแรงบันดาลใจใคร่จะศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปปรับการเรียนการสอน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตร ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล
2. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร และจะเสนอต่อกรมการศาสนาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาแผนกสามัญศึกษาของคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในด้านความรู้ความเข้าใจและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของครูผู้สอนโดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาใน 6 ด้าน ดังนี้

1.1 หลักการ ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของผู้สอน จาแนกออกเป็น

- 1.1.1 ข้อปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน
- 1.1.2 ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน
- 1.1.3 ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบัน ตามควรแก่สมณวิสัยของผู้เรียน

1.2 จุดมุ่งหมาย ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจของผู้สอนที่ประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน 7 องค์ประกอบ คือ

- 1.2.1 ความรู้ ความเข้าใจในวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม
- 1.2.2 ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย

- 1.2.3 การรู้จักพัฒนาตนทั้งร่างกายและจิตใจ
- 1.2.4 การรู้จักบำรุงรักษาศาสนาสมบัติและสิ่งแวดล้อม
- 1.2.5 การมีจิตใจจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 1.2.6 ความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 1.2.7 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ ให้เกิดความ

เจริญแก่ชุมชนและสังคม

1.3 โครงสร้าง ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจของผู้สอนในประมวลรายวิชาทั้งวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม ที่กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเล่าเรียน จำแนกออกเป็น

- 1.3.1 รายวิชาบังคับ
- 1.3.2 รายวิชาเลือก
- 1.3.3 กิจกรรม

1.4 แนวดำเนินการ ศึกษาถึงทิศทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน มีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

- 1.4.1 การจัดการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
- 1.4.2 การจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
- 1.4.3 การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองและปฏิบัติตนเป็นศาสนทายาทที่ดี
- 1.4.4 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม

1.5 เนื้อหารายวิชา ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจของผู้สอนเกี่ยวกับการคัดเลือกเนื้อหาของแต่ละรายวิชา มาจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

1.6 การประเมินผล ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจของผู้สอนในการประเมินค่าการพัฒนาของผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ประชากร

การศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ประกอบด้วย ครูผู้สอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปี การศึกษา 2535 จำแนกเป็นครูที่เป็นพระภิกษุสามเณร จำนวน 64 รูป ครูที่เป็นฆราวาส จำนวน 47 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 111 รูป/คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

3.1.1 สถานภาพของครูผู้สอน แบ่งเป็น

3.1.1.1 พระภิกษุสามเณร

3.1.1.2 ฆราวาส

3.1.2 ประสบการณ์ของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น

3.1.2.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติใน 6 ด้าน คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ใช้จัดสภาพ การเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 หลักการ หมายถึง ข้อปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งให้ผู้เรียน ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ อันเป็นพื้นฐานของวิชาพระปริยัติธรรม อันจะนำไปสู่ การประพฤติตนตามพระธรรมวินัย และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นต่อไป ตลอดจนมุ่งให้ ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันตามควรแก่สมณวิสัย

1.2 จุดมุ่งหมาย หมายถึง คุณลักษณะที่ประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม ความเป็นผู้มีระเบียบวินัยการรู้จักพัฒนาตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ การรู้จักบำรุงรักษาตนสมบัติและสิ่งแวดล้อม การมีจิตใจจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และมีความคิดสร้างสรรค์ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ ให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนและสังคม

1.3 โครงสร้าง หมายถึง ประมวลรายวิชาทั้งวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม ที่กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเล่าเรียน จำแนกเป็นรายวิชาบังคับ จำนวน 78 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาเลือกเสรี จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้ และกิจกรรม จำนวน 9 หน่วยการเรียนรู้

1.4 แนวดำเนินการ หมายถึง ทิศทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด ความสามารถในการพัฒนาตนเอง โดยยึดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม

1.5 เนื้อหารายวิชา หมายถึง กลุ่มวิชาพระปริยัติธรรมกลุ่มวิชาสามัญและกลุ่มกิจกรรม

1.6 การประเมินผล หมายถึง การประมาณค่าการพัฒนาของผู้เรียนหลังจากที่ได้ศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรแล้วว่ามีผลอยู่ในระดับใด

2. ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร หมายถึง รู้เรื่อง รู้ความหมายในสาระสำคัญ ทั้งหมดของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ใน 6 ด้าน ดังนี้

2.1 หลักการ หมายถึง การนำหลักการของหลักสูตรไปใช้ในการเรียน การสอน การจัดสภาพการเรียนการสอน ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จัดแผนการเรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง

2.2 จุดมุ่งหมาย หมายถึง ความเข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างจุดประสงค์ของการเรียนกับจุดหมายของหลักสูตร สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจในจุดหมายของหลักสูตร สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์จุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์รายวิชา

2.3 โครงสร้าง หมายถึง การประมวลรายวิชาทั้งวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม มากำหนดเนื้อหารายวิชาให้เหมาะสมกับเวลา และวิธีการสอน

2.4 แนวดำเนินการ หมายถึง ทิศทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัด สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จัดวิชาบังคับวิชาเลือกได้เหมาะสมจัดวิชาเลือกและเลือกเสรีอย่างหลากหลาย

2.5 เนื้อหารายวิชา หมายถึง การนำผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างจุดหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์รายวิชามาคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนเลือกวิธีสอนและหนังสือแบบเรียนได้ถูกต้อง

2.6 การประเมินผล หมายถึง การประมาณค่าผลการเรียนของนักเรียนว่าอยู่ในระดับใด สามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา ครอบคลุมทุกจุดประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนการกำหนดวิธีวัด และเครื่องมือที่ใช้วัดอย่างเหมาะสม

3. การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ หมายถึง การจัดทำ การนำไปดำเนินการให้เป็นไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ดังที่กล่าวในข้อ 2.1-2.6

4. ทักษะของครูผู้สอน หมายถึง ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล

5. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่สอนวิชาพระปริยัติธรรม และวิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น

5.1 พระภิกษุสามเณร หมายถึง ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535

5.2 ข้าราชการ หมายถึง ครูผู้สอนที่เป็นข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535

6. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจัดขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535

7. ประสิทธิภาพของครูผู้สอน แบ่งออกได้ดังนี้

7.1 ต่ำกว่า 5 ปี หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาแล้วแต่ยังไม่ครบ 5 ปี

7.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาแล้วตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
2. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534
3. สถานภาพของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีรายละเอียดที่ควรศึกษา สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 (2537 : 7 - 17) ได้เสนอไว้คือ ประวัติความเป็นมา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์ นโยบายการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2535 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ (พระราชวรมนี. 2521 : 355) ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิชาสามัญศึกษานักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมาเรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรมและความรู้ชั้นมัธยมโดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษานักเรียนวัด โดยมีคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษานักเรียนวัดขึ้นเปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีพระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาดูธรรมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษาทางธรรมและบาลีเสีย แต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ชุตินธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ วิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษา สามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดเสีย และกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่นี้มีนักเรียนนิยมเรียนกันน้อย เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงบ้าง สมัครสอบเทียบบ้างเข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้างทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก (กรมการศาสนา. 2521 : 7 - 9)

ขณะเดียวกันได้มีผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอนสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาลงความเห็นร่วมกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง โดยไม่มีการสอบสมทบ

แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อไปสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส 51 แห่ง รายงานเสนอจัดตั้งต่อการศึกษา ปัจจุบันการศึกษาประเภทนี้ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมากโดยลำดับมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ 69 โรงเรียน มีครูทั้งที่เป็นพระภิกษุสามเณร ฆราวาส จำนวน 2,538 รูป/คน มีนักเรียนจำนวน 10,183 รูป (กรมการศาสนา. 2525 : 15)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการศึกษาของคณะสงฆ์

หมวด 1 ความมุ่งหมาย

การศึกษาของคณะสงฆ์ควรเน้นการศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมตัวของคณะสงฆ์และควรมีประสิทธิภาพในการที่จะช่วยเสริมสร้างชีวิตที่ดีงามสงบสุขของมนุษยชาติและความอยู่รอดปลอดภัย ความมั่นคง และความผาสุกร่วมกันในสังคมไทย

1. ให้เป็นบุคคลผู้สมบูรณ์ทั้งในด้านอัตตหิตสมบัติและปรหิตสมบัติ คือในฝ่ายตนก็เจริญงอกงามด้วยปัญญาและคุณธรรมทั้งตัวได้ ในฝ่ายผู้อื่นหรือสังคมก็เจริญงอกงามด้วยกรุณา ดำเนินชีวิตและบำเพ็ญกิจให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่พหุชนช่วยคนอื่นได้
2. ให้เป็นผู้พร้อมด้วยวิชาและจรณะ คือ สมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพฤติด้วยความเจริญก้าวหน้าทั้งในปริยัติและปฏิบัติ
3. ให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำให้ประชาชนเลื่อมใสมั่นใจในคุณค่าแห่งธรรมทั้งในด้านความมั่งคั่งและความสงบสุข เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางศีลธรรมและเป็นที่พึ่งทางใจ
4. ให้มีบุคลิกภาพที่พร้อมที่จะเป็นผู้นำที่ดีของชุมชน
5. ความมุ่งหมายข้ออื่น ๆ ที่เหมาะสมในแผนการศึกษาของรัฐ

อาจารย์อุปัชฌาย์ต่าง ๆ ที่เป็นคุณสมบัติ หรือเป็นจุดมุ่งหมายลงไปด้วยก็ได้ เช่น
 สัปบุริสธรรม 7 สังฆคุณ 9 อรรณะ 3 (ทิฏฐิ อัมมิกัตถิ สัมปรายถิตถะ ปรมัตถะ หรืออิตถะ
 ปรัตถะ อุกยัตถะ)

หมวด 2 แนวนโยบายการศึกษาของคณะสงฆ์

- คณะสงฆ์พึงส่งเสริมและบำรุงการศาสนศึกษาทั้งในส่วนปริยัติและปฏิบัติ โดย
 ถือว่ามีความสำคัญในอันสูงสุดแห่งกิจการของคณะสงฆ์
- คณะสงฆ์จะจัดการศาสนศึกษาและส่งเสริมการศึกษาอื่นให้เกื้อกูลแก่แนว
 นโยบายของรัฐโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย
- คณะสงฆ์พึงจัดศาสนศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์
- คณะสงฆ์จะให้ความสำคัญแก่การศึกษานอกโรงเรียน โดยจะส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งศาสนศึกษาและการศึกษาอื่นที่เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐ เท่าที่เหมาะสมและไม่ขัดหรือแย้งต่อพระธรรมวินัย
- คณะสงฆ์พึงเน้นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง
- คณะสงฆ์พึงถือเป็นความรับผิดชอบอันสำคัญ ที่จะจัดให้สำนักศาสนศึกษาต่าง ๆ มีครูอาจารย์ผู้สามารถให้การศึกษา สมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาของคณะสงฆ์อย่างทั่วถึง
- คณะสงฆ์พึงจัดให้มีเอกภาพในนโยบายการบริหารการศึกษาและยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา
- คณะสงฆ์พึงสนับสนุนให้การอุปถัมภ์บำรุงพระศาสนาของประชาชน เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางด้านการศึกษา ทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติให้มากที่สุด
- คณะสงฆ์พึงจัดและสนับสนุนให้การผลิตและเผยแพร่พระคัมภีร์ ตำรา บทเรียน และเอกสารทางพระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง
- คณะสงฆ์พึงดำเนินการในทุกวิถีทาง เพื่อให้วัดมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการฝึกอบรมพระภิกษุ สามเณร ศิษย์และคนวัดให้ได้ผลสมบูรณ์ สมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาของคณะสงฆ์และสนับสนุนให้วัดมีบทบาททางการศึกษาต่อชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในระดับเด็กและเยาวชน ตามแนวนโยบายทั้งของรัฐและของคณะสงฆ์

หมวด 3 ระบบการศึกษา

การศึกษาของคณะสงฆ์แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. ศาสนศึกษา ได้แก่ การศึกษาที่คณะสงฆ์หรือวัดจัดให้แก่พระภิกษุสามเณร และแก่คฤหัสถ์ตามระบบการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดวางขึ้น
2. สามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาที่คณะสงฆ์หรือวัดจัดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่ประชาชน ตามระบบการศึกษาของรัฐ

ศาสนา แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับบุรพศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (หรือระดับบุรพศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา)

- ระดับบุรพศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับผู้เข้ามาบวชหรืออยู่ประจำในวัด แยกเป็นหมวดหมู่สำหรับพระภิกษุสามเณรเอาธรรมศึกษาเป็นพื้นฐาน เติมวิชาเฉพาะสำหรับสามเณรเป็นสามเณรภูมิ เติมวิชาเฉพาะสำหรับพระภิกษุใหม่เป็นหมวดหมู่ ระยะเวลาศึกษาประมาณ 1 ปี

- ระดับมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์ด้านเนื้อหา กับระดับมัธยมศึกษาในระบบของรัฐ ให้มากที่สุด

- ระดับอุดมศึกษา แยกเป็นสายเปรียญตรี เปรียญโท เปรียญเอก และสายปริญาตรี ปริญาโท ปริญาเอก

- การฝึกหัดครูปริยัติธรรม

- การศึกษาหลักสูตรพิเศษ เช่น หลักสูตรนวกภูมิสั้น ๆ 1 เดือน ครึ่งเดือน และ 1 สัปดาห์ สำหรับผู้บวชตามประเพณีระยะสั้น หลักสูตรธรรมศึกษาสำหรับประชาชนผู้สนใจ (มุ่งการสมัครสอบ)

หลักสูตรอภิธรรมศึกษา หลักสูตรนวกกรรม หลักสูตรเลขานุการ เป็นต้น

สามัญศึกษา ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาของรัฐ (รวมถึงการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาสงเคราะห์ที่จัดตามระบบของรัฐด้วย)

หมวด 4 การบริหารการศึกษา

- คณะสงฆ์อาจวางระเบียบข้อบังคับ (โดยความเห็นชอบหรือรับทราบของรัฐ)

เพื่อควบคุมการศึกษาที่วัดจัด และที่มีผู้จัดสำหรับพระภิกษุสามเณรทั้งหมด ให้เป็นไปสมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษา

- การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ พึงประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องเกื้อกูลกันตามนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของรัฐ (ข้อนี้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ข้อ 41)

- พึงให้เจ้าคณะและเจ้าอาวาสทั้งหลายร่วมกันรับผิดชอบบริหารศาสนศึกษาในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ โดยรับการแต่งตั้งหรือกำหนดโดยตำแหน่งให้เป็นกรรมการในองค์คณะบุคคลเพื่ออำนวยการควบคุมการดูแลการบริหารการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ทั้งนี้เป็นการรวมกำลัง ไม่ให้กระจัดกระจายต่างจัดต่างทำจนทุพพลอย่างเป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ การศึกษาที่วัดจัดให้แก่กุลหัตถ์ก็อาจเชิญบุคคลที่สมควรในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในด้านการอุปถัมภ์บำรุงด้วย

หมวด 5 มาตรฐานการศึกษา

- คณะสงฆ์รับผิดชอบในการครอบคลุมรักษามาตรฐานศาสนศึกษา และดำเนินการวัดผลเองโดยตรงบ้าง ให้ท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบบ้าง ตามความเหมาะสมและความจำเป็นแห่งสภาพการณ์ (สำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรม) คณะสงฆ์ก็ได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้บ้างแล้ว

- คณะสงฆ์พึงจัดสรร อุปกรณ์การศึกษา และหาทางให้มีการอุดหนุนในเรื่องนี้

- คณะสงฆ์ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยและเรียบเรียง ทั้งแก่หน่วยงานและบุคคลในวงการศึกษาของคณะสงฆ์เองและช่วยเกื้อกูลแก่บุคคลภายนอกที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในทางที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

- คณะสงฆ์พึงส่งเสริมให้วัดและสถานศึกษาของคณะสงฆ์จัดบริหารศาสนศึกษาให้แก่สังคม

หมวด 6 ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม สภาพแวดล้อม และกิจกรรมเยาวชน

- คณะสงฆ์พึงจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ในคุณค่า และความสามารถที่จะธำรง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์

- คณะสงฆ์พึงจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ในคุณค่า และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ตลอดจนเข้าใจในเรื่องประชากรศึกษา

- คณะสงฆ์พึงสนับสนุนให้วัดมีบทบาทอย่างจริงจัง ในการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในด้านวัฒนธรรมและจริยธรรม

หมวด 7 การรวมกำลังและแสวงความร่วมมือเพื่อการศึกษา

- คณะสงฆ์เป็นกำลังส่วนหนึ่งที่จะร่วมรับภาวะทางการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ข้อ 54 และพึงให้รัฐตลอดถึงประชาชนช่วยรับภาระบางอย่างทางด้านศาสนศึกษาด้วย
- พึงสนับสนุนวัดและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
- พึงระดมทุนอุปถัมภ์พระศาสนา ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาให้มาก และใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมุ่งลดความสูญเสียทางการศึกษา
- พึงจัดทุน บัณฑิตและวิธีการอื่น ๆ ช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้ยากไร้ทางไกลผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาตามสมควรแก่ความสามารถและสติปัญญา

3. นโยบายการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ก่อนที่คณะสงฆ์จะได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 อันเป็นผลให้มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในปีต่อมานั้นและแม้แต่ภายหลังจากนั้นเป็นเวลานาน รัฐยังไม่มีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่จะเปิดโอกาสให้วัดสามารถจัดการศึกษาสามัญหรืออาชีพได้ นโยบายที่ใช้ยังเป็นนโยบายภายในเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากในปี 2500 สังฆมนตรีซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของคณะสงฆ์ในขณะนั้นและกระทรวงศึกษาธิการได้เคยออกระเบียบกระทรวงให้วัดสามารถจัดตั้งโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัดขึ้น เพื่อให้พระภิกษุ สามเณร เรียนเพื่อสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นที่นิยมเรียกกันอย่างกว้างขวาง แต่ต่อมาคณะสงฆ์เกรงว่าพระภิกษุ สามเณรจะมุ่งเรียนทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษาทางธรรมและบาลีเสีย แต่ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการเรียนวิชาทางโลกอยู่ ดังนั้นจึงได้จัดทำหลักสูตรบาลีศึกษา สามัญศึกษาและปริทัศน์ศึกษาขึ้นในปี 2507 พร้อมทั้งยกเลิกระเบียบเดิม ปรากฏว่า หลักสูตรใหม่ไม่ได้รับความนิยม และไม่ได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้เด็กเรียนในโรงเรียนดังกล่าวพากันเข้าชื่อเป็นนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ของวัดสมัครสอบเทียบบ้างทำให้การศึกษาช่วงนั้นเกิดความสับสนอย่างมาก จนกระทั่งต้องมีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงใหม่อีกครั้งหนึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ระเบียบ

เหล่านี้เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าเกิดจากแผนการศึกษาของชาติหรือนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุดที่เข้ามาบริหารประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รัฐบาลยังคงมีความคิดแยกส่วนระหว่างการจัดการศึกษาของสงฆ์กับฆราวาสที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ดังที่กล่าวแล้ว แต่อย่างไรก็ตามความคิดแยกส่วนระหว่างระบบการศึกษาของสงฆ์ และฆราวาสเริ่มคลี่คลายเพื่อรัฐบาลในชุดหลัง ๆ โดยตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา มีนโยบายเปิดกว้างขึ้นและต้องการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเพื่อยกระดับการศึกษาขึ้นพื้นฐาน แนวความคิดการขยายโอกาสทางการศึกษามีวิวัฒนาการตามลำดับดังนี้

31 มีนาคม 2530 ครม. มีมติเห็นชอบในหลักการให้กรมสามัญศึกษาดำเนินงานโครงการ การขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบท 38 จังหวัด

1 กันยายน 2530 ครม. มีมติเห็นชอบกับแนวทางการขยายการศึกษาขึ้นพื้นฐาน ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ในระยะ 5 ปี นับตั้งแต่ปี 2532 รัฐบาลขยายการศึกษาขึ้นพื้นฐานออกไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีการไม่บังคับ

12 กรกฎาคม 2531 ครม. มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไปจนถึงปี 2534 และขยายขอบเขตออกไปให้ครอบคลุมโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตกันดาร ตามประกาศของกระทรวงการคลัง

30 พฤษภาคม 2532 ครม. มีมติเห็นชอบสาระสำคัญของรูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขึ้นพื้นฐานและอนุมัติให้ดำเนินการตามเสนอ โดยยังคงอยู่บนหลักการไม่บังคับแต่เน้นการให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญประการหนึ่งว่า ควรสนับสนุนให้กรมการศาสนาเข้ามามีบทบาทในโครงการขยายโอกาสฯ ของกระทรวงศึกษาธิการด้วย

27 ตุลาคม 2532 ครม. มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระยะสั้นและเห็นชอบด้วยในหลักการของแนวทางตามแผนปฏิบัติการระยะยาวของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนอกโรงเรียน)

22 พฤษภาคม 2533 ครม. มีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอให้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับต่ออีก 3 ปี โดยควรประกาศให้ท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปี ๆ ไปและให้แก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการดำเนินการ

การแก้ไข ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยไม่คิดค่าเล่าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

4 กันยายน 2533 ครม. มีมติให้ขยายการศึกษาภาคบังคับเพิ่มอีก 3 ปี ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2534 และระหว่างแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาโดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

นโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐที่เริ่มใช้กับประชาชนทั่วไป และต่อมาให้ครอบคลุมถึงพระภิกษุสามเณรด้วยนับว่าเป็นการปูทางที่สำคัญต่อการกำหนดนโยบายครั้งสำคัญของชาติ เมื่อมีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) แผนการศึกษาทั้ง 2 ฉบับ มีสาระสำคัญ ดังนี้

4. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้แก่นโยบายข้อ 5 และข้อ 16

"5 ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น"

"16 ส่งเสริมการศึกษาของภิกษุ สามเณร นักบวชและบุคลากรทางศาสนา เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่บุคคลและสังคม"

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ได้แก่นโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษา และนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษา

"เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาอย่างกว้างขวาง และเป็นธรรมแก่กลุ่มด้วยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคมและกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ"

5. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2535 ตั้งแต่ข้อ 4 - 17 มีดังต่อไปนี้

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา" หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัด หรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

"ผู้รับใบอนุญาต" หมายถึง วัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

"วัด" หมายถึง วัดในพระพุทธศาสนา

"ผู้จัดการ" หมายถึง เจ้าอาวาสวัดที่รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

"ครูใหญ่" หมายถึง พระภิกษุทำหน้าที่หัวหน้าสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่ถึง 200 รูป

"อาจารย์ใหญ่" หมายถึง พระภิกษุทำหน้าที่หัวหน้าสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 200 รูป แต่ไม่ถึง 500 รูป

"ผู้อำนวยการ" หมายถึง พระภิกษุทำหน้าที่หัวหน้าสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 รูปขึ้นไป

"ครู อาจารย์" หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนประจำอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

"นักเรียน" หมายถึง พระภิกษุหรือสามเณรที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

"เจ้าหน้าที่" หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

"กลุ่มโรงเรียน" หมายถึง กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ข้อ 5 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะจัดตั้งได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาต จากกระทรวงศึกษาธิการ และให้ความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยให้ปฏิบัติดังนี้

5.1 วัดที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและมีการศึกษาพระปริยัติธรรม เสนอรายงานขอจัดตั้งตามแบบที่กรมการศาสนากำหนดไปยังกรมการศาสนา สำหรับวัดที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าคณะจังหวัดด้วย และเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเสนอกรมการศาสนา

5.2 ให้กรมการศาสนาพิจารณาเสนอขอความเห็นชอบจากประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงเสนอกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาอนุญาตต่อไป

5.3 เมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้กรมการศาสนาเป็นผู้ออกไปอนุญาต

การเปิดสอนระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาก่อนที่จะขออนุญาตจัดตั้งได้

6.1 มีจำนวนห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

6.2 มีพระภิกษุหรือสามเณรที่พร้อมจะเข้าเรียน ไม่ต่ำกว่า 20 รูป

6.3 ครูที่สอนวิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต้องมีจำนวนเป็นอัตรา 3 : 2 ของจำนวนห้องเรียน สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต้องมีจำนวนเป็นอัตรา 2 : 1 ของจำนวนห้องเรียน

ข้อ 7 คุณสมบัติของผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีดังนี้

7.1 ผู้จัดการมีพรรษาพ้น 5 อายุไม่เกิน 65 ปี

7.2 ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ เป็นเปรียญ หรือพุทธศาสตร์บัณฑิต หรือศาสนศาสตร์บัณฑิต มีพรรษาพ้น 5 อายุไม่เกิน 65 ปี

7.3 ครู จะเป็นพระภิกษุ สามเณร หรือคฤหัสถ์ก็ได้ สำหรับคฤหัสถ์ ต้องเป็นเพศชายอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์

ครูสอนวิชาพระปริยัติธรรม หมวดภาษาบาลี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องมีวุฒิเปรียญตรีขึ้นไปและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องมีวุฒิเปรียญโทขึ้นไป

ครูสอนวิชาพระปริยัติธรรม หมวดธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่านักธรรมชั้นเอก

ครูสอนวิชาสามัญศึกษา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่า
อนุปริญญา หรือเทียบเท่าขึ้นไปและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือ
เทียบเท่าขึ้นไป

7.4 นักเรียน ต้องเป็นพระภิกษุหรือสามเณร สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ต้องจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต้องจบชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นหรือเทียบเท่า และต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าอาวาสวัดที่พำนัก
หรือพระภิกษุที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสดังกล่าว

7.5 เจ้าหน้าที่ของโรงเรียน อนุโลมตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2535

ข้อ 8 ให้มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภายในระยะ
เวลา 180 วัน นับตั้งแต่วันประกาศใช้ระเบียบนี้

ข้อ 9 ให้มีคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ประกอบด้วย อธิบดีกรมการศาสนาเป็นประธาน ผู้แทนกรมสามัญศึกษา ผู้แทนกรมวิชาการ
ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน ผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนไม่เกิน 4 ท่าน เป็น
กรรมการ และผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา กรมการศาสนาเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการที่เป็นผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามวรรค
หนึ่งให้เป็นกรรมการได้คราวละไม่เกิน 2 ปี และเป็นกรรมการได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

ข้อ 10 คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

10.1 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน

10.2 กำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียน

10.3 พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่
อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครู และเจ้าหน้าที่

10.4 ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก
และป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก

10.5 ให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการศึกษา

10.6 ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตลอดจนหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ทุกประเภท ถ้าปรากฏมีความบกพร่องให้พิจารณาเสนอกรรมการศาสนา เพื่อขอความเห็นชอบจากประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว กรรมการศาสนามีอำนาจสั่งปิดโรงเรียนได้

10.7 วินิจฉัย ชี้ขาด ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

10.8 แต่งตั้งคณะกรรมการให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามอบหมาย

ข้อ 11 โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การเปิดปิดภาคเรียนให้เป็นไปตามกำหนดวันเปิดปิดภาคเรียนของการศึกษาของคณะสงฆ์

ข้อ 12 การรวบรวมข้อมูลและสถิติทางการศึกษาประจำปีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ให้เสนอตามแบบที่กรรมการศาสนากำหนดและจัดส่งไปยังกรรมการศาสนาภายในเดือนมิถุนายน ทั้งนี้ในส่วนกลาง ให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดส่ง สำหรับส่วนภูมิภาคให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้จัดส่ง

ข้อ 13 การแต่งตั้งผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครู และเจ้าหน้าที่ในส่วนกลาง ให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาเสนอกรรมการศาสนาแต่งตั้งเฉพาะผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการและครู ส่วนเจ้าหน้าที่ให้ผู้จัดการแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของกรรมการศาสนา

ในส่วนภูมิภาคให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง แล้วรายงานให้กรรมการศาสนาทราบ

ข้อ 14 การให้การอุดหนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรรมการศาสนา จะให้เงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากำหนด

ข้อ 15 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีเจ้าอาวาสหรือสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นผู้รับใบอนุญาตที่ดำเนินการอยู่ก่อนระเบียบนี้ประกาศใช้ ให้ถือว่า

เป็นของวัดที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ตามระเบียบนี้ ส่วนผู้จัดการให้วัดพิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง
ถอดถอนผู้จัดการ โดยไม่ให้หน้าความในข้อ 7 ของระเบียบนี้มาใช้บังคับ

ข้อ 16 ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ประสงค์จะดำเนินการโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต่อไป ในส่วนกลางให้เสนอกรมการศาสนาโดยตรง ในส่วน
ภูมิภาคให้เสนอผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดถึงกรมการศาสนา เพื่อขอความเห็นชอบต่อประธานสภา
การศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว กรมการศาสนาอนุญาตให้หยุดดำเนินการได้

ข้อ 17 ส่วนราชการใดที่มีพระภิกษุสามเณรเรียนอยู่ในโรงเรียนในสังกัดก่อน
แล้ว ให้ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและให้เป็นไปตามระเบียบ กฎ
ข้อบังคับและวิธีการที่ส่วนราชการนั้นกำหนด

หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มี 2 หลักสูตรด้วยกัน กรมวิชาการ
(2534 : 5 - 9) คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2534 และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช 2534 ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2534 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 หลักการ หมายถึงข้อปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบ
ความสามารถ ความถนัด ความสนใจขั้นพื้นฐานของวิชาพระปริยัติธรรม อันจะนำไปสู่การ
ประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นไป ตลอดจน
มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันตามควรแก่สมณวิสัย คือ

1.1.1 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด
และความสนใจของตนเอง

1.1.2 เป็นการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อประพฤติ
ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและศึกษาต่อ

1.1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้
ตามสมควรแก่สมณวิสัย

1.2 จุดมุ่งหมาย หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย การรู้จักพัฒนาตนทั้งร่างกายและจิตใจ การรู้จักบำรุงรักษาศาสนาสัมบัติและสิ่งแวดล้อม การมีจิตใจจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีความคิดสร้างสรรค์ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติ ให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนและสังคมได้ คือ

- 1.2.1 มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ
- 1.2.2 มีนิสัยใฝ่หาความรู้มีสมณสัญญา เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบสงฆ์
- 1.2.3 มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- 1.2.4 รู้จักบำรุงรักษาศาสนาสัมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม
- 1.2.5 มีความภูมิใจในความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 1.2.6 มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนและสังคมสืบไป

1.3 โครงสร้าง หมายถึง ประมวลรายวิชาทั้งวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม ที่กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเล่าเรียน จำแนกเป็นรายวิชาบังคับ จำนวน 78 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาเลือกเสรี จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้ และกิจกรรม จำนวน 9 หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 มีโครงสร้าง ดังนี้

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม 1			ม 2			ม 3		
	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก
	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี
1. ภาษา									
ภาษาไทย	4	-	-	4	-	-	4	-	-
ภาษาต่างประเทศ	-	-	-	-	-	-			
2. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์									
วิทยาศาสตร์	3	-		3	-		3	-	
คณิตศาสตร์	3	-		3	-		3	-	
3. สังคมศาสตร์	2	2	5	2	2	5	2	2	8
4. พัฒนาบุคลิกภาพ									
สุขศึกษา	1	-		1	-		1	-	
ศาสนปฏิบัติ	4	-		4	-		4	-	
5. พระปรีชาญาณ									
ภาษาบาลี	5	-		5	-		5	-	
ธรรมวินัย	3	-		3	-		3	-	
รวม (ไม่น้อยกว่า)	25	2	5	25	2	5	22	2	8
	32			32			32		

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม 1			ม 2			ม 3		
	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก
	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี
กิจกรรม									
1. กิจกรรมแนะแนวหรือ กิจกรรมแก้ปัญหาหรือ กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้			1			1			1
2. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน			2			2			2
รวม (ไม่น้อยกว่า)			35			35			35
กิจของสงฆ์	เป็นกิจที่พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเป็นประจำอยู่ในวัด								

โดยสรุป วิชาแกนบังคับ 78 หน่วย วิชาเลือกเสรี 18 หน่วย และกิจกรรมรวม
ไม่น้อยกว่า 85 หน่วย

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2534 กรมวิชาการได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2534 :
14 - 15)

1. เวลาเรียน

1.1 หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ 3 ปี

1.2 ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกที่เห็นสมควรโดยให้มีเวลาเรียน 5 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ และเวลาเรียนในภาคฤดูร้อนนี้ให้ใช้สำหรับเรียนรายวิชาที่เรียนซ้ำหรือรายวิชาที่แก้ "0" หรือรายวิชาที่เปลี่ยน "ร" หรือ "มส"

1.3 โรงเรียนต้องเปิดเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

1.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 32 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร โดยเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ต้องจัดให้มีเวลาสำหรับผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอิสระตามความสนใจ จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์

1.5 นอกจากเวลาที่กำหนดในข้อ 1.1 ถึง 1.4 ต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมของสงฆ์โดยมีเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้ควบคุม

2. หน่วยการเรียนรู้

รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียนให้มีความเป็น 1 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้มากขึ้นหรือน้อยลงเป็นไปตามสัดส่วน

3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศ เรียนได้ไม่เกิน 1 ภาษา

3.2 การจัดหารายวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534

5. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างจำนวน 96 หน่วยการเรียนรู้ โดยเรียนวิชาบังคับ 78 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกเสรี 18 หน่วยการเรียนรู้ และทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน

5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ วิชาบังคับแกน ภาษาไทย ศาสนา ภูมิปัญญา ภาษาบาลีและธรรมวินัย

5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 85 หน่วยการเรียนรู้

5.4 ในแต่ละภาคเรียน ต้องเข้าร่วมกิจของสงฆ์ โดยต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจของสงฆ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกิจวัตรที่ทางวัดกำหนด

6. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ในกรณีที่จะมีการยกเลิก เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหา ของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ทำเป็นคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ

1.4 แนวดำเนินการ หมายถึง ทิศทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้เรียนตามความถนัด ความสามารถในการพัฒนาตนเอง โดยยึดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ข้างต้นจึงได้กำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

1.4.1 การจัดให้พระภิกษุสามเณร ได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ

1.4.2 จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้พระภิกษุสามเณร ได้รู้จักและเข้าใจตนเองสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง

1.4.3 ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรม และวิชาสามัญและประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

1.4.4 จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขปัญหของพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง

1.4.5 จัดการเรียนการสอนเน้นวิชาพระปริยัติธรรม ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้

1.4.6 การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเสริมสร้างค่านิยม ศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี

1.4.7 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม

1.5 เนื้อหารายวิชา หมายถึง กลุ่มวิชาพระปริยัติธรรม กลุ่มวิชาสามัญ และกลุ่มกิจกรรม

ประเด็นสำคัญของการบรรจุเนื้อหาวิชา ตามหลักสูตรนี้มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาทุกประการ จะมีความแตกต่างเฉพาะวิธีการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับครูผู้สอนและพระภิกษุสามเณรผู้เรียนเท่านั้น

1.6 การประเมินผลการเรียน หมายถึง การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534

2. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

2.1 หลักการ

หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการดังนี้

2.1.1 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้แสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แตกฉานเพื่อการเผยแผ่และศึกษาต่อ

2.1.2 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจวัตรของสงฆ์อย่างถูกต้องและเคร่งครัด

2.1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.2 จุดหมาย

การศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิชาการทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาสังคม ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามสมควรแก่สมณวิสัย

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ ทักษะในศาสนปฏิบัติและกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัย และระเบียบสงฆ์
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรมของชาวพุทธ
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้พัฒนาสังคม
4. รู้ใช้สิทธิเสรีภาพในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์บนรากฐานแห่งกฎหมาย และพระธรรมวินัย
5. มีความสำนึกในสมณสัญญาและการเป็นคนไทยร่วมกันมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
6. สามารถปฏิบัติตนเป็นศาสนทายาทที่ดี

2.3 โครงสร้าง

1. วิชาบังคับ จำนวน 42 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ รายวิชาต่อไปนี้
 - 1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 36 หน่วยการเรียนรู้

1.1.1 ภาษาไทย	6 หน่วยการเรียนรู้
1.1.2 สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
1.1.3 สุขศึกษา	3 หน่วยการเรียนรู้
1.1.4 ภาษาบาลี	12 หน่วยการเรียนรู้
1.1.5 ธรรมวินัย	6 หน่วยการเรียนรู้
1.1.6 ศาสนปฏิบัติ	3 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกเรียนจากวิชาบังคับเลือกวิทยาศาสตร์
2. วิชาเลือกเสรี เลือกเรียนอย่างน้อยจำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ต่อไปนี้
 - 2.1 กลุ่มวิชาภาษา

2.1.1 ภาษาไทย

2.1.2 ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.3 กลุ่มพัฒนาศิลกภาพ

2.3.1 สุขศึกษา

2.3.2 ศาสนปฏิบัติ

2.4 กลุ่มวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

2.4.1 วิทยาศาสตร์

2.4.2 คณิตศาสตร์

2.5 กลุ่มวิชาพระปริยัติธรรม

2.5.1 ภาษาบาลี

2.5.2 ธรรมวินัย

2.5.3 ศาสนศิลป์

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรม

พัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.2 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

4. กิจกรรมสงฆ์ ได้แก่ กิจกรรมที่พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเป็นประจำอยู่ที่วัด

คือ กิจกรรมจำวัน กิจกรรมจำปักข์ กิจกรรมจำวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หมายเหตุ

รายวิชาทั้งหมด ในข้อ 1.1.1 ถึง 1.1.5 2.3 และ 2.4.1

ใช้รายวิชาของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ตารางประกอบโครงการ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534

วิชา	ชั้น ม. 4 - 6		
	จำนวนหน่วยการเรียนรู้		
	บังคับ	เลือก	เลือกเสรี
1. ภาษาไทย	6	-	เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ อีกอย่างน้อย 39 หน่วยการเรียนรู้
2. สังคมศึกษา	6	-	
3. สุขศึกษา	3	-	
4. วิทยาศาสตร์	-	6	
5. ภาษาบาลี	12	-	
6. ธรรมวินัย	6	-	
7. ศาสนปฏิบัติ	3	-	
8. คณิตศาสตร์	-	-	
9. ภาษาต่างประเทศ	-	-	
10. ศาสนศิลป์	-	-	
รวมจำนวนหน่วยการเรียนรู้	36	6	
ไม่น้อยกว่า	42		
1. กิจกรรม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค		
1.1 กิจกรรมแนะแนวหรือ			
กิจกรรมแก้ปัญหาหรือ			
กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้			
1.2 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน			
2. กิจกรรมส่งเสริม			

2.4 แนวดำเนินการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดหมายข้างต้น จึงกำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

1. จัดให้พระภิกษุสามเณรได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ
2. จัดให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง
3. จัดการเรียนการสอนให้พระภิกษุสามเณรได้ทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยอยู่เสมอ
4. ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษา วิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญและประพฤติตามพระธรรมวินัย
5. จัดให้มีการศึกษา ติดตามและแก้ไขปัญหาของพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง
6. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาพระปริยัติธรรมให้สามารถนำไปปฏิบัติได้
7. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยม และศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี
8. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และกระบวนการกลุ่ม

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534

1. เวลาเรียน

1.1 หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนโดยปกติประมาณ 3 ปี

1.2 ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนสามารถเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร โดยมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ เวลาเรียนในภาคฤดูร้อนนี้ ให้ใช้สำหรับเรียนรายวิชาที่เรียนซ้ำหรือรายวิชาที่แก้ "0" หรือรายวิชาที่เป็น "ร" เป็น "มส"

1.3 โรงเรียนต้องเปิดเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

1.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 27 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรโดยเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ต้องจัดให้มีเวลาสำหรับผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอิสระตามความสนใจ

1.5 นอกจากเวลาที่กำหนดไว้ในข้อ 1.1 ถึง 1.4 ต้องให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจของสงฆ์ โดยมีเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้ควบคุม

2. หน่วยการเรียนรู้

รายวิชาใดที่ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีค่าเป็น 1 หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใดมีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 สัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนมากขึ้นหรือน้อยลงเป็นไปตามสัดส่วน

3. วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

3.1 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนจะเลือกเรียนได้ไม่เกิน

2 ภาษา

3.2 การจัดทำรายวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534

5. เกณฑ์การจบหลักสูตร

5.1 ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร อย่างน้อย 81 หน่วยการเรียนรู้ โดยเรียนวิชาบังคับ 42 หน่วยการเรียนรู้

5.2 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ของวิชาบังคับทั้งหมด

5.3 ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 78 หน่วยการเรียนรู้

5.4 ในแต่ละภาคเรียนต้องเข้าร่วมกิจของสงฆ์ โดยมีเวลา
เข้าร่วมกิจของสงฆ์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกิจวัตรที่ทางวัดกำหนด

6. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ในกรณีที่จะมีการยกเลิก เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหา
ของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ให้ทำเป็นคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ

สภาพภาพของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม กรมการศาสนา (2539 : 1 - 13) ได้กำหนด
ให้ครูผ่านหลักสูตรฝึกหัดครูสอนพระปริยัติธรรม (ชั้นกลาง) ดังต่อไปนี้

ปรัชญา : วิชาจรณสมุขนโน โส เสฏโฐ เทวมนุเส.

ผู้ที่ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติเป็นผู้ประเสริฐสุด

ในหมู่เทพและมวลมนุษย์

หลักการและเหตุผล

การศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ในปัจจุบันได้จัดขึ้น โดยสำนักเรียนและสำนัก
ศาสนศึกษาตามวัดต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศในปัจจุบันนี้ องค์ความรู้ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว
และซับซ้อน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูสอนพระปริยัติธรรม ให้สามารถติดตามความก้าวหน้า
ทางวิชาการโดยมีประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างมีระบบ ดังนั้น จึงควรมีหลักสูตรฝึกหัดครูสอน
พระปริยัติธรรมชั้นกลางขึ้น เพื่อพัฒนาครูสอนพระปริยัติธรรมให้มีความรู้และประสบการณ์ในการ
สอนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล อันจะเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของคณะสงฆ์โดย
ส่วนรวม

หลักสูตรฝึกหัดครูสอนพระปริยัติธรรม ชั้นกลาง เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาครูสอน
พระปริยัติธรรมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการสอนและ
การปฏิบัติงานด้านการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยมีหลักการดังนี้

1. เน้นบูรณาการสาขาวิชาให้มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ
2. มีลักษณะยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนวิชาใหม่ ๆ ให้ทันสมัย
3. เน้นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติในสัดส่วนที่

เหมาะสม

4. มุ่งให้มีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐบาลและภาคเอกชนมาช่วยพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อเพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนพระปริยัติธรรมที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาครูสอนพระปริยัติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. เพื่อให้ครูสอนพระปริยัติธรรมมีความรู้ความสามารถและทักษะในหลักวิชาครูตลอดทั้งแนวคิดเชิงทฤษฎีใหม่ ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มั่นคง และเจริญรุ่งเรืองสืบไป

รายละเอียดของหลักสูตร

หลักสูตรฝึกหัดครูสอนพระปริยัติธรรม ชั้นกลาง แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา คือ

1. หมวดวิชาครู
2. หมวดวิชาการสอนวิชาเฉพาะ
3. หมวดวิชาเลือก

น้ำหนักความสำคัญของแต่ละหมวดวิชา แยกเป็น 32 : 36 : 32

หมวดวิชาครู (ยังนับเรียนทฤษฎี)

1. พุทธศรัทธศึกษา	2 หน่วยกิต
2. ทฤษฎีหลักสูตรและการสอน	2 หน่วยกิต
3. วิทยบริการทางพุทธการศึกษา	2 หน่วยกิต
4. ภาษาอังกฤษประยุกต์เพื่อพุทธศรัทธศึกษา	2 หน่วยกิต

รวม 8 หน่วยกิต

หมวดวิชาการสอนวิชาเฉพาะ (บังคับเรียนทุกวิชา)

1. พฤติกรรมการเรียนการสอน	3 หน่วยกิต
2. การบริหารการเรียนการสอน	3 หน่วยกิต
3. การปฏิบัติการสอนพุทธศาสตร์	3 หน่วยกิต

(Micro Teaching)

รวม 9 หน่วยกิต

หมวดวิชาเลือก

(เลือกเรียน 4 วิชา)

1. วิเคราะห์สถานการณ์พระพุทธศาสนา	2 หน่วยกิต
2. วาทกรรมชั้นสูง	2 หน่วยกิต
3. กฎหมายเบื้องต้น	2 หน่วยกิต
4. ประวัติวรรณคดีบาลี	2 หน่วยกิต
5. พุทธปรัชญา	2 หน่วยกิต
6. วัดกับการพัฒนาชุมชน	2 หน่วยกิต
7. การบริหารการศึกษา	2 หน่วยกิต
8. พุทธศาสนากับการปกครอง	2 หน่วยกิต
9. พุทธศาสนากับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	2 หน่วยกิต
10. จิตวิทยาการแนะแนว	2 หน่วยกิต
11. บาลีไวยากรณ์ชั้นสูง	2 หน่วยกิต
12. พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	2 หน่วยกิต
13. การสอนสมาธิภาวนา	2 หน่วยกิต
14. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	2 หน่วยกิต
15. เหตุการณ์ปัจจุบัน	2 หน่วยกิต
16. วาทศาสตร์	2 หน่วยกิต
17. การวางแผนการศึกษา	2 หน่วยกิต
18. ประวัติอารยธรรมพุทธศาสนา	2 หน่วยกิต
19. จิตวิทยาวิเคราะห์	2 หน่วยกิต

20. พุทธปรัชญา	2 หน่วยกิต
21. มนุษยสัมพันธ์	2 หน่วยกิต
22. การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อม	2 หน่วยกิต
23. ประวัติการศึกษาไทย	2 หน่วยกิต
24. ทักษะและเทคนิคการสอน	2 หน่วยกิต
25. ปรัชญาศาสนา	2 หน่วยกิต
26. ศาสนาสากล	2 หน่วยกิต
27. การวิเคราะห์สถานการณ์พระพุทธศาสนา	2 หน่วยกิต
28. เหตุการณ์พุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์	2 หน่วยกิต

รวม 8 หน่วยกิต

1. หมวดวิชาครู (หน่วยกิตรวม 8 หน่วยกิต)

1. พุทธครูศึกษา (2 หน่วยกิต) Buddhist Teacher Education

จุดมุ่งหมาย

- ให้อรรถกถาพุทธจริยวิทยาการศึกษา
- วิเคราะห์สภาพการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง
- ประยุกต์ทฤษฎีและหลักการสู่การปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สังเขปวิชา

ศึกษาทฤษฎีจริยวิทยาการศึกษาเกี่ยวกับแบบการเรียน แบบการสอนต่าง ๆ

พฤติกรรมการสอนอันประกอบด้วยเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มใหญ่ กลุ่มกลาง และเอกัตบุคคล การวิเคราะห์สภาพการเรียนการสอน การประยุกต์ทฤษฎีและหลักการสู่การปฏิบัติการสอน

2. ทฤษฎีหลักสูตรการสอน (2 หน่วยกิต)

จุดมุ่งหมาย

- มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีวิทยาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน
- มีทักษะในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ สังคมและกายภาพ

สังเขปวิชา

ศึกษาทฤษฎีจิตวิทยาอันเป็นพื้นฐานของการออกแบบ พัฒนาปรับปรุง และ ประเมินหลักสูตร รวมทั้งทฤษฎีว่าด้วยการสอน การเรียนรู้และความจำของมนุษย์ ขั้นตอนของ การพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านปัญญาอารมณ์ สังคม และกายภาพ

3. วิทยบริการพุทธครูศึกษา (2 หน่วยกิต)

จุดมุ่งหมาย

- ให้ความรู้ความเข้าใจในสื่อการศึกษา
- สามารถสร้างสื่อประสมต่าง ๆ เพื่อประกอบการเรียนการสอนได้
- สามารถจัดระบบหอสมุดและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการค้นคว้าได้

สังเขปวิชา

ศึกษาสื่อการศึกษาทั้งที่เป็นเอกสาร ตำรา สื่อเทปเสียง วัสดุทัศน สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เข้าใจและรู้จักใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก การเรียนการสอน การสร้างสื่อประสมประเภทต่าง ๆ เพื่อประกอบการเรียนการสอนตามหลักวิชาการ และปฏิบัติ ในการเรียนการสอนแต่ละวิชาหลักการจัดระบบห้องสมุดวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ทุนบำรุง รักษาและจัดเครือข่ายเพื่อยังประโยชน์แก่วัด สถาบันและชุมชน

4. ภาษาอังกฤษประยุกต์เพื่อพุทธครูศึกษา (2 หน่วยกิต) (Applied English for Buddhist Teacher Education)

จุดมุ่งหมาย

- สามารถสื่อสารกับชนต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษพื้นฐานได้
- ตระหนักในความสำคัญของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สังเขปวิชา

การสื่อสารกับชนต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษพื้นฐาน โดยเน้นการศึกษา บทสนทนาตามสถานการณ์เฉพาะต่าง ๆ รู้จักใช้ศัพท์และสำนวนเฉพาะที่ใช้ในการเผยแพร่ พระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แก่ชาวต่างชาติในระดับต้น

2. หมวดวิชาการสอนวิชาเฉพาะ (หน่วยกิตรวม 9 หน่วยกิต)

1. พฤติกรรมการเรียนการสอน (3 หน่วยกิต) Instruction Behaviors

จุดมุ่งหมาย

- ให้ความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- ให้มีทักษะในเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและกลุ่ม

สิ่งเบบวิชา

เทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมต่อลักษณะผู้เรียนแบบต่าง ๆ จำนวนกลุ่มใหญ่ (เช่น การบรรยาย การสัมมนา การอภิปราย) กลุ่มกลาง (เช่น การระดมสมอง สถานการณ์จำลอง การจัดกลุ่มย่อย) และเอกัตบุคคล (เช่น เอกัตศึกษา การเรียนรู้ตามสมณสัญญา การสอนโดยอาศัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์) เป็นต้น

2. การบริหารการเรียนการสอน (3 หน่วยกิต) Instructional Management

จุดมุ่งหมาย

- มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการบริหารกระบวนการเรียนการสอน
 - มีความสามารถเขียนโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและ
- ปรัยัติธรรม

สิ่งเบบวิชา

ทฤษฎีและหลักการบริหารกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการจัดหาประมวลรายวิชาและการประเมินผลการเรียนการสอนทั้งการประเมินรูป (Formative Evaluation) และการประเมินรวม (Summative Evaluation) มีความสามารถในการเขียนโครงการ ติดต่อประสานงานกับภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อยังประโยชน์ต่อการเรียนการสอนพระปรัยัติธรรม

3. การปฏิบัติการสอนพุทธศาสตร์ (3 หน่วยกิต)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- แสดงพฤติกรรมการสอนตามแผนโดยการจัด วัสดุทัศน์ได้
- สามารถวิพากย์วิจารณ์ผลของการสอนของเพื่อนร่วมชั้นได้

สังเขปวิชา

การเตรียมการสอนเป็นกลุ่ม แสดงพฤติกรรมการสอนตามแผนโดยการจัด
วิธีทัศน์ และพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์ผลของการสอนร่วมกันในหมู่อาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น โดย
อาศัยพื้นฐานของวิชาพุทธศรัศศึกษา และทฤษฎีหลักสูตรและการสอนเป็นแนวทาง

3. หมวดวิชาเลือก

1. วิเคราะห์สถานการณ์พุทธศาสนา

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้สถานการณ์ตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน
- เพื่อให้รู้และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์พระพุทธศาสนาทั้งในอดีตและ
ปัจจุบัน โดยจะเน้นในเหตุการณ์ปัจจุบัน

สังเขปวิชา

สถานการณ์พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาลและหลังพุทธกาล สถานการณ์
พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ยุคสุโขทัย ยุคอยุธยา ยุคธนบุรี ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นถึง
ปัจจุบัน

2. วาทกรรมชั้นสูง

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้หลักการและวิธีการพูดในรูปแบบต่าง ๆ
- เพื่อให้เกิดบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์
ปัจจุบัน

- เพื่อให้เห็นหลักการทางพระพุทธศาสนา ไปเผยแพร่ให้สอดคล้องกับ
สภาพการณ์ปัจจุบัน

- เพื่อให้เกิดทักษะในการใช้ภาษาถิ่นนั้น ๆ

สังเขปวิชา

รู้หลักวาทกรรมชั้นสูง (ความหมายและความสำคัญ) องค์ประกอบที่สำคัญ
ทางวาทศาสตร์ทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับการพูดต่าง ๆ การพูดวิเคราะห์ผู้ฟัง การพูดแบบ
ไม่เตรียมตัว การพูดแบบเล่าประสบการณ์ การพูดแบบสุนทรพจน์ การพูดในงานต่าง ๆ การ
กล่าวสัมไมทเมยการพูดแบบบรรยายปาฐกถา การพูดแบบอภิปราย การพูดแบบสนทนาธรรม
การพูดแบบอภิปรายเชิงโต้เถียงและโต้เถียงที่ ทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเทศน์

3. กฎหมายเบื้องต้น

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้กฎหมายคณะสงฆ์ และกฎระเบียบคำสั่งมหาเถรสมาคม
- เพื่อให้รู้กฎหมายที่พระสงฆ์ควรทราบ

สังเขปวิชา

พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองของคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 และ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ 2984 โดยสังเขป พ.ร.บ. คณะสงฆ์ 2535 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535) กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบคำสั่ง และมติมหาเถรสมาคม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ควรทราบ (เกี่ยวกับศาสนสมบัติของวัด)

4. ประวัติวรรณคดีบาลี

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้ประวัติความเป็นมาของภาษาบาลีโดยสังเขป
- เพื่อให้รู้จุดมุ่งหมายของคัมภีร์สำคัญ ๆ ทางพุทธศาสนา

สังเขปวิชา

วิเคราะห์ความเป็นมาของภาษาบาลี ความเป็นมาของวรรณคดีภาษาบาลี ขาดกบางตอน พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา สัททพกรณ์วิสส พระสูตรบางพระสูตรที่สำคัญ

5. พุทธปรัชญา

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาสำคัญในรายละเอียดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาที่เป็นคำสอนหลักในพระพุทธศาสนาที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปจากทุกฝ่าย

สังเขปวิชา

ศึกษาและวิเคราะห์ให้ชัดเจนเกี่ยวกับ

1. ไตรสิกขา
2. เบญจขันธ์
3. อริยสัจ 4
4. กฎปัจจุสมุพบาท
5. กฎสังสารวัฏ

6. กฎแห่งกรรม
7. กฎไตรลักษณ์
8. นิพพานและปรมัตถธรรม อื่น ๆ

6. วัดกับการพัฒนา

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้วิธีประสานสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลาง

ของชุมชน

- เพื่อให้วัดเป็นแกนประสานระหว่างองค์การของรัฐและชุมชน

สังเขปวิชา

หลักการพัฒนาวัดให้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง เป็นอุทยานการศึกษา ตามระเบียบการพัฒนาวัดของกรมการศาสนา หลักการพัฒนาชุมชนโดยให้วัดเป็นศูนย์กลาง การจัดการสงเคราะห์ชุมชน

7. การบริหารการศึกษา

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้หลักและกระบวนการบริหาร
- เพื่อให้รู้หน้าที่ของผู้บริหาร
- เพื่อให้รู้วิธีการเขียนโครงการ

สังเขปวิชา

ความหมาย ขอบข่ายและหลักการของการบริหาร หน้าที่ของผู้บริหาร กระบวนการบริหารงานในการจัดการศึกษา (งานบุคคล งานธุรการและการเงิน งานกิจกรรมนักเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชนงานจัดการสถานที่ งานวิชาการ) หลักการเขียนโครงการ

8. พุทธศาสนากับการปกครอง

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้หลักการปกครองทางฝ่ายพุทธจักรที่สอดคล้องกับทางฝ่าย

อาณาจักร

- เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำชุมชนในระนาบใกล้เคียง ในการแก้ปัญหาอันเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเหมาะสมกับสมมติวิสัยและไม่ขัดกับพระธรรมวินัย
สังเขปวิชา

ศึกษาขอบข่ายการปกครองของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

9. พุทธศาสนากับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคม

- เพื่อให้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างได้ผล
สังเขปวิชา

ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ สันโดษ สิ่งคาโลวาทสูตร จักกวัตติสูตร

10. จิตวิทยาการแนะแนว

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้จักจิตวิทยาพุทธศาสนา วิธีปฏิบัติและฝึกปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป
- เพื่อให้เข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์กับหลักจิตวิทยาทั่วไป
- เพื่อให้เข้าใจหลักธรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและดำรงอยู่ในสังคม

อย่างสันติสุข

สังเขปวิชา

ขอบข่ายความหมายทั่วไปของหลักจิตวิทยา หลักธรรมประยุกต์เกี่ยวกับจิตวิทยา สังคหัตถ์ 4 การตอบปัญหาด้วยพุทธวิธี 4 ประการ พุทธวิธีในการสอน (สันติศนา สมาปนา สมุตเตชนา สัมปหังสนา)

11. บาลีไวยากรณ์ขั้นสูง

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้รากศัพท์ภาษาบาลีอย่างสมบูรณ์

สังเขปวิชา

ศึกษาบาลีสัมภักจายน์ รูปสัทธี วุตไตย

12. การสอนสมาธิภาวนา

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้ลักษณะหลักการและวิธีปฏิบัติสมาธิภาวนาที่ถูกต้องตามแนวทาง

พระพุทธศาสนา

สังเขปวิชา

จริต 6 กัมมัฏฐาน 2 อารมณีกัมมัฏฐาน 40 มหาสติปัฏฐาน 4

13. พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างพระพุทธศาสนากับ

วิทยาศาสตร์

สังเขปวิชา

วิเคราะห์พุทธศาสนาในแนววิทยาศาสตร์ วิเคราะห์พุทธมิตีเกี่ยวกับสากลจักรวาลและศึกษาจริยศาสตร์ในเชิงวิทยาศาสตร์

14. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้มีความรู้ในการอนุรักษ์ส่งเสริมพัฒนาและประชาสัมพันธ์ศิลป

วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สังเขปวิชา

ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อม ประเภทสิ่งแวดล้อม วิธีป้องกันรักษาและพัฒนาส่งเสริมสภาพสิ่งแวดล้อม

1. เหตุการณ์ปัจจุบัน (Current Events)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้ทราบความเป็นไปของโลกในยุคปัจจุบัน เป็นการเกาะติด

สถานการณ์แล้วจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สังเขปวิชา

ศึกษาแหล่งที่มาและเนื้อหาของข่าวสารต่าง ๆ ที่ควรทราบทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจากสื่อมวลชน แล้วนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอเป็นรายงาน เน้นในสิ่งที่มีผลกระทบต่อสังคม

2. วาทยาศาสตร์ (Speech Science)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้เกิดทักษะในการใช้วาทยาศาสตร์ในชุมชน

สิ่งเชวิชา

ศึกษาเพื่อทบทวนทฤษฎีการแสดงธรรมเชิงเทศนา ปาฐกถา อภิปราย

สัมมนาเทียบกถา สุนทรพจน์ เป็นต้น โดยเน้นหนักในภาคปฏิบัติ

3. การวางแผนการศึกษา (Educational Planning)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจและสามารถวางแผนการศึกษาได้ สามารถเขียน

โครงการแผนงานและแผนให้ตรงกับเป้าหมายได้

สิ่งเชวิชา

ศึกษาการกำหนดนโยบายการวางแผน การวิเคราะห์ และการควบคุมระบบโครงสร้างของการศึกษา เพื่อให้สามารถเขียนแผนงาน แผนโครงการ และวางแผนการศึกษาในสถานศึกษาและวัด

4. ประวัติอารยธรรมพุทธศาสนา (History of Buddhist Civilization)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้เรียนรู้ประวัติอารยธรรมของพระพุทธศาสนา ในนานาประเทศได้

สิ่งเชวิชา

ศึกษาความแตกต่างระหว่างอารยธรรมของพระพุทธศาสนาในภายเถรวาทและความเคลื่อนไหวของพระพุทธศาสนาทั่วโลก

5. การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา (Psychology of Analysis)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้เรียนรู้จิตวิทยาของพระพุทธศาสนากับตะวันตกได้

สิ่งเชวิชา

ศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของจิตวิทยาในพระพุทธศาสนา กับแนวคิดของนักจิตวิทยาตะวันตก เช่น ซิกมันด์ฟรอยด์

6. พุทธปรัชญา (Buddhist Philosophy)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้เรียนรู้ปรัชญาของพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ในพระสูตรได้

สิ่งเชยวิชา

ศึกษาและวิเคราะห์แนวความคิดในพระสูตรต่าง ๆ

7. มนุษยสัมพันธ์ (Human Relationships)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้สามารถนำเอาหลักการ กระบวนการ และวิชาการของมนุษย์

สัมพันธ์ไปใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและประยุกต์ในการติดต่อประสานงานได้

สิ่งเชยวิชา

ศึกษากระบวนการ หลักการ และวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อนำไป

ประยุกต์ใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนา

8. การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อม

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อม ศิลปวัตถุ

และโบราณสถานได้

สิ่งเชยวิชา

ศึกษาความเป็นมา วิธีการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

และการรักษาพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. ประวัติการศึกษาไทย (History of Thai Education)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติและระบบการศึกษาของไทยตั้งแต่

สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันได้

สิ่งเชยวิชา

ศึกษาประวัติ ระบบ และแนวคิดในการจัดการศึกษาของไทยตั้งแต่สมัย

กรุงสุโขทัยจน ถึงปัจจุบัน โดยเน้นการศึกษาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

10. ทักษะและเทคนิคการสอน (Skills and Techniques of Teaching)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักและเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ให้เกิดทักษะ
สังเขปวิชา

ศึกษาหลักการสอน จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ และวิธีการสอน

แบบต่าง ๆ เช่น การสอนแบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย

11. ปรัชญาการศาสนา (Philosophy of Religion)

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเปรียบเทียบปรัชญาของศาสนาต่าง ๆ

ได้

สังเขปวิชา

ศึกษาเปรียบเทียบ ปรัชญาของศาสนาต่าง ๆ เช่น ศาสนาพุทธ คริสต์

และอิสลาม

12. ศาสนาสากล (Universal Religion)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้รู้ถึงความเป็นไปของศาสนา ลัทธิต่าง ๆ และเปรียบเทียบ

จุดเด่น-จุดด้อย ของแต่ละลัทธิศาสนาได้

สังเขปวิชา

ศึกษาถึงกำเนิด หลักการและความคิดเด่น ๆ ของนักการศาสนาในแต่ละ

ลัทธิศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ และเปรียบเทียบลัทธิศาสนาต่าง ๆ

13. การวิเคราะห์สถานการณ์พระพุทธศาสนา (Analysis of Buddhist Situations)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ของ

พระพุทธศาสนาได้

สังเขปวิชา

ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบสถานการณ์ของพระพุทธศาสนาทั้งในอดีต

และปัจจุบัน

14. เหตุการณ์พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ (Buddhist Events in Globalization)

จุดมุ่งหมาย

- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

เหตุการณ์ของพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ได้

สังเขปวิชา

ศึกษาเทคโนโลยีใหม่ เทคนิคการหาข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ แล้วนำมาวิเคราะห์ให้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อม

หมายเหตุ

เนื่องจากในหมวดวิชาเลือกนั้น มีอยู่หลายวิชาในทั้ง 2 แผนก มีเนื้อหาที่เหมือนกัน จึงให้รวมหมวดวิชาเลือกทั้ง 2 แผนกเข้าด้วยกัน ให้เลือกเรียนตามความเหมาะสม

วิชาที่เพิ่มในหมวดวิชาเลือก

"การพัฒนาความเป็นผู้นำ" (Leadership Development)

จุดมุ่งหมาย

- รู้และเข้าใจทฤษฎีและหลักการ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่เหมาะสม
- ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการบริหารงาน การสอน การพัฒนาวัด ชุมชน

สังเขปวิชา

- ศึกษาทฤษฎี หลักการ ปัญหาและวิธีการประยุกต์ ใช้ทฤษฎีการเป็นผู้นำในสถานการณ์

ต่าง ๆ

การจัดการเรียนการสอน

1. ใช้เวลาในการเรียนการสอนทั้งสิ้น 32 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 วัน หยุดวันพระ 1 วัน เรียนวันละ 7 ชั่วโมง แต่ละรายวิชามีเนื้อหา 1 หน่วยกิต ต่อ 1 วัน หรือ 7 ชั่วโมง

1.1 หมวดวิชาครู เรียนทั้งหมด 4 รายวิชา รายวิชาละ 2 หน่วยกิต

1.2 หมวดวิชาการสอนวิชาเฉพาะ เรียนทั้งหมด 3 รายวิชา รายวิชาละ

3 หน่วยกิต

1.3 หมวดวิชาเลือก เลือกเรียน 4 รายวิชา วิชาละ 2 หน่วยกิต

2. การวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรฝึกหัดครูสอนพระปริยัติธรรม

2.1 ให้ผู้สอนประเมินผลทุกรายวิชาที่มีการเรียนการสอนโดยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่นการสอบย่อย การรายงาน การสอบกลางภาค และให้มีการสอบปลายภาคเรียน และให้คิดค่าเข้าหนักตามความเหมาะสม

2.2 นักเรียนจะต้องสอบปลายภาค และมีสิทธิสอบปลายภาคเมื่อมีเวลาเรียนในรายวิชานั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด ถ้ามีปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับการเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้อำนวยการฝึกอบรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 การประเมินผลแต่ละรายวิชาให้ใช้ค่าระดับคะแนนดังนี้

- ก. เท่ากับ 81 - 100 คะแนน
- ข. เท่ากับ 71 - 80 คะแนน
- ค. เท่ากับ 61 - 70 คะแนน
- ง. เท่ากับ 51 - 60 คะแนน
- จ. ต่ำกว่า 50 คะแนน

2.4 ค่าระดับคะแนนที่ถือว่าสอบได้ในแต่ละรายวิชาต้องไม่ต่ำกว่า ง ถ้านักเรียนคนใดสอบได้ต่ำกว่า ง การปรับแก้ จ ให้ผู้บรรยายพิจารณาตามความเหมาะสม

2.5 การหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยให้คิดจากรายวิชา โดยเอาผลคูณของหน่วยกิต กับค่าระดับคะแนนของแต่ละรายวิชามารวมกันและหารด้วยผลรวมของหน่วยกิตของรายวิชาทั้งหมด

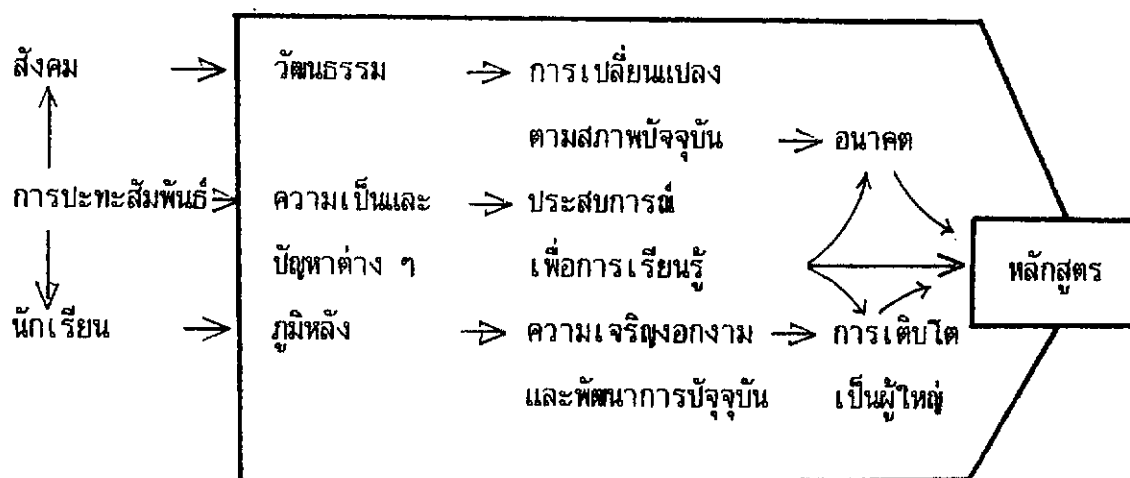
2.6 ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อดังต่อไปนี้

1. สอบได้ในรายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตร
2. ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00
3. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิบัตรการฝึกหัดครูสอนพระปริยัติธรรมของกรมการศาสนา
4. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายปี จากกรมการศาสนาเพิ่มตามความเหมาะสม

ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติของครูผู้สอนโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จานแนกเป็น

1. ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดหลักสูตร วิทยุ สาร (2516 : 390 - 391) กล่าวว่า สารสำคัญที่ครูผู้สอนต้องคำนึงและศึกษาให้ชัดเจนในความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับหลักสูตร ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับหลักสูตร

ถ้าคำนึงความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction) ก็จะต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาของการเรียนรู้

สิ่งที่ครูใหญ่ผู้ใช้หลักสูตรควรระลึกถึงอยู่เสมออีกก็คือการใช้หลักสูตรนั้น เด็กที่เกี่ยวข้องแต่ละคนมีบุคลิกภาพต่างกันทั้งในด้าน เชาวน์ปัญญา จิตใจ อารมณ์ การสังคม และภูมิหลัง ดังนั้นในการสอนต้องคำนึงถึง "ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)" อยู่เสมอ เนื้อหาความรู้และวิธีสอนอย่างหนึ่ง ไม่จำเป็นที่นักเรียนทุกคนจะเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วเท่ากัน ดังนั้นถ้าเด็กบางคนไม่เข้าใจ ไม่เรียนรู้อย่างลงโทษเด็ก

อย่าใช้อารมณ์ว่าความโกรธยิ่งเด็ก แต่ควรจะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลง เนื้อหา และวิธีสอนเสียใหม่ ให้เหมาะกับเด็กแต่ละคนให้ได้ จึงจะเป็นครูที่ดีและมีความสามารถอย่างแท้จริง

2. การนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร วิทยุ สาร (2516 : 392 - 393) กล่าวไว้ในหลักการบริหารการศึกษาว่า

ในด้านการจัดการสอน เป็นหน้าที่ของครูใหญ่ที่จะต้องดูแลให้ครูทุกคนสอนตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดไว้ และที่สำคัญคือ ครูทุกคนควรมีความรู้ความเข้าใจแจ่มแจ้งเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาที่ตนสอน เพื่อสอนให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ มีครูจำนวนมากที่สอนเพียงเพื่อให้นักเรียนได้รับเนื้อหาครบถ้วนตามหลักสูตรเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการสอนวิชานั้น ๆ นักเรียนจึงสำเร็จการศึกษาออกมา โดยมีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว คุณภาพของกำลังคนของประเทศไทยจึงยังไม่ได้เท่าที่ควร การที่หลักสูตรวางวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เอาไว้ ล้วนแต่มีความหมาย มิใช่เขียนไว้ดูเล่น ครูใหญ่ควรอ่านให้ละเอียด การตีความหลักสูตรทั้งในด้านวัตถุประสงค์ และเนื้อหาวิชา เพื่อให้ครูดำเนินการสอนด้วยวิธีการที่จะทำให้เด็กเรียนได้เรียนรู้ ตามเป้าหมายนั้น ๆ เป็นหน้าที่โดยตรงของครูใหญ่ ๆ จึงมีหน้าที่เหมือน ผู้กำกับดนตรี ที่คอยกำกับการแสดงดนตรี ผู้กำกับดนตรีไม่จำเป็นต้องเล่นเครื่องดนตรีทุกชนิดเป็น แต่ต้องรู้และเข้าใจอย่างซาบซึ้งในดนตรีนั้น ๆ จนสามารถบอกคนเล่นเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นได้ว่า ผิดพลาด หรือเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ผู้กำกับดนตรีมีความรู้ความเข้าใจแตกฉานในบทดนตรีเพียงใด ครูใหญ่ควรมีความรู้ความเข้าใจแตกฉานในหลักสูตรทุก ๆ วิชาเพียงนั้น ครูใหญ่ควรถูกสามารถกำกับการแสดง หรือการสอนของครูทุกคนทุกวิชาได้ โดยไม่จำเป็นต้องสอนได้ทุกวิชา เพราะการสอนเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นประจำวิชา เหมือนหน้าที่เล่นเครื่องดนตรี เป็นหน้าที่ของคนเล่น มิใช่หน้าที่ผู้กำกับดนตรี

การดำเนินการสอนนักเรียนในโรงเรียนทุกแห่งปัจจุบันนี้ยึดแนวการสอนตามลำดับชั้น หรือตามลักษณะของกลุ่มนักเรียนและส่วนมากอาศัยเวลา 1 ปี เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นแบ่งกลุ่มนักเรียน เช่นแรกมาเรียน ให้นักเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พอครบ 1 ปี ก็สอบไล่ ถ้าผ่านไปได้ก็ให้ขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อเรียนไป ๆ ครบ 1 ปี ก็สอบไล่แล้วขึ้นไปอยู่ประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อไปเป็นลำดับจนจบชั้นสุดท้ายในมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งต้องใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 12 ปี ถ้าไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัยอีกก็จะต้องใช้เวลาอีก 4 ปี คือเรียนชั้นละ 1 ปี

อีก 4 ชั้นจึงจะได้ปริญญาตรีออกไป รวมความว่าเอาเวลา 1 ปี 1 ชั้นเป็นหลัก แล้วให้นักเรียนได้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ วิธีการเช่นนี้เรียกว่าได้ในทางตั้ง หรือจัดชั้นในทางตั้ง (Vertical Organization) การจัดการสอนในทางตั้งมีหลายแบบ เช่น แบบมีชั้นเป็นชั้น ๆ จนถึงชั้น 12 ดังกล่าวแล้ว ซึ่งนิยมกันทั่วไปทั้งในประเทศอื่นและประเทศไทย โรงเรียนแบบนี้เรียก โรงเรียนแบบมีชั้น (The Graded School) ยังมีโรงเรียนอีก 2 ประเภท ที่จัดการสอนในทางตั้ง เช่นเดียวกัน ได้แก่ โรงเรียนแบบรวมชั้น (The Multigraded School) ซึ่งไม่กำหนดตายตัวว่าจะต้องเรียนกี่ปี จึงจะจบบางคนใช้เวลาเรียนจนจบมัธยมศึกษาเพียง 9 - 10 ปี แทนที่จะเป็น 12 ปี บางคนอาจใช้เวลาถึง 13 - 14 ปี จึงจะจบก็ได้ แต่ไม่ถือว่าเป็นการสอบตกเพราะไม่มีการประกาศให้สอบตกหรือซ้ำชั้น แต่ต้องใช้เวลาเรียนมากกว่าเพราะเรียนรู้ได้ช้ากว่านักเรียนอื่น โรงเรียนประเภทที่สามคือ โรงเรียนแบบไม่มีชั้น (The Non-Graded School) ซึ่งยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางทำนองเดียวกับโรงเรียนแบบรวมชั้น ต่างกันตรงที่ว่าโรงเรียนแบบรวมชั้นยังมีชั้นอยู่ นักเรียนคนใดเรียนได้เร็วก็ขึ้นชั้นใหม่ได้เร็วโดยไม่ต้องรอให้ครบ 1 ปี ทำให้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือชั้นที่ 12 ในเวลาไม่ถึง 12 ปี ได้ ส่วนโรงเรียนแบบไม่มีชั้น นั้นยกเลิกโดยสิ้นเชิง นักเรียนได้เรียนต่อเนื่องกันไปโดยไม่มีการจำกัดว่าเป็นชั้นใด เพราะการกำหนดให้ชั้นนั้น หลักสูตรกำหนดเนื้อหาวิชาแต่ละวิชาไว้ตายตัว ใครเรียนหมดหรือไม่หมดเมื่อครบหนึ่งปีก็สอบ ถ้าสอบได้ก็ให้เลื่อนชั้นสำหรับโรงเรียนประเภทแรกที่เรียก โรงเรียนแบบมีชั้น (The Graded School) หลักสูตรกำหนดเนื้อหาวิชาไว้ตายตัวเช่นเดียวกัน สำหรับ โรงเรียนแบบรวมชั้น (The Multigraded School) แต่ถ้าใครเรียนเนื้อหาวิชาหมดเร็ว ก็เลื่อนชั้นไปเลยไม่ต้องรอสิ้นปี ทำให้นักเรียนจบไม่พร้อมกัน และไม่จำเป็นต้องครบ 12 ปี ส่วนโรงเรียนแบบไม่มีชั้น (The Non - Graded School) นั้น ไม่มีการเลื่อนชั้นเพราะไม่มีชั้น ไม่มีการกำหนดเนื้อหาวิชาเป็นตอน ๆ ถึง 12 ตอน เพราะมี 12 ชั้น แต่กำหนดเนื้อหาวิชาตั้งแต่เรียนเอาไว้จนถึงตอนสุดท้ายที่เห็นว่าเพียงพอ กำหนดไว้รวม ๆ เป็นกลุ่มใหญ่ตลอดโปรแกรมทีเดียว นักเรียนก็เรียนไปเรื่อย ๆ จนหมดโปรแกรม เวลาเรียนก็ไม่เท่ากัน แล้วแต่ใครเรียนเร็ว เรียนช้า เช่นเดียวกับโรงเรียนประเภทที่สอง แต่ไม่มีชั้นเรียนให้ เรียกว่าชั้นอะไรเท่านั้นเอง

การดำเนินการสอนอีกประเภทหนึ่ง ดำเนินการในทางราบ (Horizontal Organization) คือการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อความสะดวกในการสอนบ้าง และเพื่อความเหมาะสมสำหรับตัวนักเรียนเองบ้าง ได้แก่ การแบ่งกลุ่มนักเรียนทั้งในแบบมีชั้น รวมชั้น และไม่มีชั้น ตามความสามารถ (Ability or Achievement Grouping) ซึ่งจัดเป็นกลุ่มที่มีนักเรียนประเภทเดียวกันล้วน ๆ คือมีความสามารถเท่ากันล้วน ๆ (Homogeneous Group) ได้แก่การแบ่งชั้นเป็นประถมปีที่ 4 ก. (สำหรับนักเรียนที่เรียนดีที่สุดในปี 4 ข. (สำหรับนักเรียนที่เรียนรองลงมา) ที่บางแห่งเรียก ห้อง King ห้อง Queen กับการจับกลุ่มให้กระจายกัน (Heterogeneous Group) ให้แต่ละกลุ่มมีทั้งนักเรียนที่เรียนดี มาก คีปานกลาง อ่อน อ่อนมากอยู่คละกันไป

จึงเห็นได้ว่าครูผู้สอนที่ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายหมายของหลักสูตร ได้ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี หรือมีศาสตร์ในหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจัดการเรียนการสอนนั้นครูจะต้องนำประสบการณ์และเทคนิควิธีต่าง ๆ เข้าประกอบตามสถานการณ์อีกด้วยหรือเรียกว่ามีศิลปะในการใช้หลักสูตรนั่นเอง ดังนั้นหากจะให้การใช้หลักสูตรนี้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรกำหนดแนวการใช้ร่วมกัน โดยการเริ่มต้นเป็นลำดับ คือ

1. การวิเคราะห์ตัวหลักสูตร เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย ว่ามีความชัดเจน คลุมเครือหรือไม่ สามารถปฏิบัติได้มากน้อยมากเพียงใด วิเคราะห์ความเหมาะสมของเนื้อหา รายวิชาตลอดจนการจัดลำดับประสบการณ์ให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ถ้ายังมีข้อสงสัยต้องจัดประชุมสัมมนาชี้แจงให้แก่ผู้ปฏิบัติการสอนให้เข้าใจอย่างชัดเจน รายละเอียดของหลักการ จุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ที่จะต้องวิเคราะห์ กำหนดไว้ดังนี้

1.1 หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีหลักการดังนี้

- 1.1.1 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

- 1.1.2 เป็นการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและศึกษาต่อ

1.1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้
ตามสมควรแก่สมณวิสัย

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้พระภิกษุสามเณรพัฒนาตน ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็น
ศาสนทายาทที่ดีและนำความรู้จากการศึกษาไปพัฒนาสังคมตามระบอบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ มุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณร
มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1.2.1 มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ

1.2.2 มีนิสัยใฝ่หาความรู้มีสมณสัญญา เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามข้อ
บังคับและระเบียบสงฆ์

1.2.3 มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

1.2.4 รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพ

แวดล้อม

1.2.5 มีความภูมิใจในความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์และเลื่อมใสระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.2.6 มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญ
แก่ชุมชนและสังคมสืบต่อไป

การวิเคราะห์หาคู่ลักษณะของบุคคลที่พัฒนาศักยภาพหลังจากผ่านการศึกษา
ชาอบรมตามจุดมุ่งหมายในหลักสูตรแล้วนั้น จะต้องวิเคราะห์ให้ครอบคลุมทุกด้าน คือ ร่างกาย
จิตใจ สติปัญญา และการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

1.3 เนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหารายวิชาหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ได้จัดเนื้อหาไว้เป็นกลุ่มวิชาดังนี้

1.3.1 กลุ่มวิชาภาษา ประกอบด้วย ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
แยกเป็นกลุ่มย่อยคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอาหรับ

1.3.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

1.3.3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

1.3.4 กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ ประกอบด้วย วิชาสุขศึกษาและวิชา
ศาสนาปฏิบัติ

1.3.5 กลุ่มวิชาพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย ภาษาบาลีและธรรมวินัย

1.3.6 กิจของสงฆ์

กิจของสงฆ์ที่พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเป็นประจำอยู่ในวัด มี 3
ประเภท คือ กิจของสงฆ์ประจำวัน กิจของสงฆ์ประจำภั้ กิจของสงฆ์ประจำวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา

1. กิจของสงฆ์ประจำวัน แบ่งเป็น 2 อย่างคือ

1.1 ท้าวไตรเช้า

1.2 ท้าวไตรเย็น

2. กิจของสงฆ์ประจำภั้ ได้แก่ การลงฟังสวดพระปาติโมกข์
ในวันปัณสี ขึ้น 15 ค่ำ และแรม 15 ค่ำ ของทุกเดือน ส่วนสามเณรสมาทานศีล 10

3. กิจของสงฆ์ประจำวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่
วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันอัฐมิมบูชา

2. การวิเคราะห์ขบวนการนำหลักสูตรไปใช้วิเคราะห์ถึงปรัชญาของโรงเรียนจุด
ประสงค์แต่ละวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมด้านสื่อการเรียน
การบริการแนะแนว ตลอดจนการจัดเตรียมบุคลากร การวิเคราะห์ในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง
ทั้ง 6 ด้าน ต้องวิเคราะห์และสรุปผลให้ชัดเจนในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านปรัชญาของโรงเรียน หอม คลายานนท์ (2534 : 50 - 55)

ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ปรัชญาของโรงเรียนไว้ว่า ปรัชญาโรงเรียนคือตัวชี้แนะการปฏิบัติงานใน
หน้าที่นั้นคือเผยแพร่ความรู้วิทยาการเฉพาะและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม พร้อมกับการให้การศึกษา
อบรมคนให้เป็นคนดีตามที่สังคมต้องการ หน้าที่นี้ถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักในทางสังคม เป็นหน้าที่
ในเชิงอนุรักษ์นิยม ที่สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความรู้ไว้ให้ต่อๆ กันไปเพื่อการ
คงอยู่ของวัฒนธรรมและสังคม แต่ความรู้และการศึกษานั้นเป็นและมีพลังในตัวของมันเอง
เป็นพลังของความก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

โดยเหตุนี้โรงเรียนจึงมีหน้าที่ตามมาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือหน้าที่ในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสถาบันอื่นๆ ในสังคมมีอยู่บ้างหรือเกือบจะไม่มีเอาเลย หน้าที่นี้คือหน้าที่ในการรับและเผยแพร่ความรู้ใหม่ หน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างไม่มีขอบเขตและข้อจำกัด หน้าที่ในการหนุนกระตุนการพัฒนาชุมชนและสังคมไปในทิศทางที่เหมาะสมกว่าและดีกว่า เป็นต้น

2.2 ด้านจุดประสงค์รายวิชา ในกระบวนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ที่สำคัญที่ไม่ควรมองข้ามคือ ขบวนการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายรวมของหลักสูตร เมื่อแยกแยะพบกันแล้วว่าสิ่งใดคือสิ่งที่จุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตรต้องการ ผู้จัดการศึกษาก็ต้องนำสิ่งนั้นมาแปรเป็นกิจกรรมการสอนไว้เป็นภาพรวมของหลักสูตร แล้วหลังจากนั้นก็นำไปกำหนดเป็นจุดประสงค์ย่อยในแต่ละวิชาตามสภาพของเนื้อหา ดังนั้น โดยเนื้อหาของจุดมุ่งหมายในหลักสูตรทุกระดับ จะต้องเชื่อมโยงประสานกันตลอด (พระราชวรณีย์, 2529 : 48 - 51)

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 กรมวิชาการ (2534 : 4) จึงกำหนดแนวดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

2.3.1 จัดให้พระภิกษุสามเณรได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ

2.3.2 จัดประสบการณ์ต่างๆ ให้พระภิกษุสามเณรได้รู้จักและเข้าใจตนเองสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง

2.3.3 ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญและประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

2.3.4 จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขปัญหาของพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง

2.3.5 จัดการเรียนการสอนเน้นวิชาพระปริยัติธรรม ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้

2.3.6 การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยม ศีลธรรม เพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดี

2.3.7 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม

2.4 ด้านการเตรียมความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 กรมวิชาการ (2534 : 7) ได้เสนอแนวทางการเตรียมสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

2.4.1 สื่อการเรียนต้องเหมาะสมกับสถานะของภิกษุและสามเณร

2.4.2 สื่อการเรียนต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จัดสอน

2.4.3 มีสื่อจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

2.5 ด้านบริการการแนะแนว การบริการแนะแนวให้กับนักเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534 กรมวิชาการ (2534 : 9) ได้เสนอแนวการแนะแนวให้กับนักเรียนไว้ดังนี้

2.5.1 การบริการการแนะแนว ต้องจัดบริการอย่างสม่ำเสมอตลอดหลักสูตรการเรียนการสอน

2.5.2 การบริการการแนะแนว ควรจัดเป็นกลุ่มและแนะแนวรายบุคคล

2.5.3 การบริการการแนะแนว ต้องไม่ขัดกับวินัยสงฆ์และสมณวิสัย

2.6 ด้านการจัดเตรียมบุคลากร การเตรียมบุคลากรตามรายงานทางกรมการศาสนา (2534 : 137) ได้จัดหลักสูตรการอบรมครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นประจำทุกปี โดยหมุนเวียนกันไป โดยเปิดโอกาสให้ครูได้รับสำเนาตราตั้งเข้ารับการอบรมได้ตามความต้องการ

3. การวิเคราะห์หาแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การวิเคราะห์จะต้องหาแนวทางสำหรับการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล หมวดวิชา และประเมินตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินผลทั้ง 3 ด้าน จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

3.1 การประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล ตามคู่มือการประเมินผลการเรียนหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534 ได้กำหนดให้ผู้สอนประเมินผลหาระดับความรู้พื้นฐานของนักเรียนทุกคน เพื่อปรับหาแนวทางการเรียนการสอนให้นักเรียนทุกคนบรรลุตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนดไว้

3.2 การประเมินผลรายวิชา เป็นการประเมินผลจำเพาะของแต่ละรายวิชา และกลุ่มวิชา เพื่อจัดแผนการเรียนให้นักเรียนตามความสนใจและความถนัด โดยเน้นทักษะและ เจตคติเป็นตัวชี้วัด

3.3 การประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรในด้านหลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ตลอดจนจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรและระเบียบการประเมินผล หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่นำเสนอประกอบการพิจารณาเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ชลลดา แสงวัฒน์ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ในกลุ่มทักษะของครูประจำชั้น ป.2 สังกัดโรงเรียนราษฎร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มวิชาทักษะ ชั้น ป.2 ปีการศึกษา 2522 จำนวน 620 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูส่วนมากมีความเห็นว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มทักษะเหมาะสมแล้วในเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู ที่มีวุฒิและประสบการณ์สอนต่างกันพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มทักษะไปใช้ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือด้านจุดประสงค์ เนื้อหา การเรียนการสอน การประเมินผล และการบริหารบริการหลักสูตร และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยแยกตามระดับมาตรฐานโรงเรียนที่ครูทำการสอนพบว่า ครูที่สอนในโรงเรียน ระดับมาตรฐานต่างกันมีความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านบริการบริหาร หลักสูตร ซึ่งครูที่สอนในโรงเรียนระดับมาตรฐานดี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ครูที่สอนใน โรงเรียนระดับมาตรฐานปานกลางและระดับมาตรฐานพอใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มัทนา จงสุขสันติกุล (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาของครูวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูอาจารย์

วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 263 คน จากโรงเรียน 60 แห่ง ผลปรากฏดังนี้ ครูวิทยาศาสตร์มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในด้านจุดประสงค์ของหลักสูตรเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียน เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ครูวิทยาศาสตร์มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียนและการปรับปรุงหลักสูตร เฉลี่ยอยู่ในระดับควรจัดทำมาก และผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูวิทยาศาสตร์โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอน วิทยาศาสตร์และการอบรมเชิงปฏิบัติการทางการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏว่ามีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กฤษฎา กรุดทอง (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการคัดเลือกรายวิชาบังคับในวิชาหลักสูตรโดยวิธีการเชิงปริมาณ โดยจำแนกออกเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ 3 ประการคือ เพื่อพัฒนาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของการโปรแกรมเชิงเส้นตรง เพื่อคัดเลือกรายวิชาบังคับในหลักสูตรที่กำหนดด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ และเพื่อเปรียบเทียบรายวิชาบังคับที่คัดเลือกได้ โดยวิธีการเชิงปริมาณกับรายวิชาบังคับที่คัดเลือกด้วยวิธีการแบบเดิมตามที่กำหนดไว้ในเอกสารหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย วิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครูที่เปิดสอนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2523 จำนวน 10 แห่ง นักศึกษาวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรีปีสุดท้าย จำนวน 100 คน และอาจารย์ผู้สอนของแต่ละรายวิชาตามหลักสูตร จำนวน 992 คน พบว่าวิธีการเชิงปริมาณสามารถใช้คัดเลือกรายวิชาบังคับในหลักสูตรได้และมีประสิทธิภาพสูงกว่าวิธีการคัดเลือกแบบเดิม

วัลลียา สุวรรณโชติ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษและความคิดเห็นของผู้สอนต่อหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 119 คน ผลปรากฏ ดังนี้ ผู้สอนที่มีวุฒิ บ.กศ.สูง หรือเทียบเท่าลงมาเห็นว่าด้านการเตรียมการสอนเป็นปัญหามากกว่าผู้สอนที่มีวุฒิ กศ.บ. หรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการสอนวิธีสอนสื่อการสอน กิจกรรมและการประเมินผลทั้งสองฝ่ายมีความเห็นไม่แตกต่างกัน ผู้สอนที่มีระยะเวลาที่สอนตามหลักสูตรใหม่ต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน

แต่ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการสอน การเตรียมการสอน สื่อการสอน กิจกรรม และการประเมินผลผู้สอนทั้งสามกลุ่มมีปัญหาไม่แตกต่างกัน และผู้สอนที่มีวุฒิ ระยะเวลาที่สอน ตามหลักสูตรใหม่และจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน

พัชรารณ จิตรโต (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พบว่า ครูที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารประกอบหลักฐานอยู่ในระดับที่สามารถ ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามจุดหมายได้ดีพอสมควร จัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล มีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบด้านอื่น ๆ ไม่พบความ แตกต่างตามนัยทางสถิติ

เรณู หอมดี (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 - 4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีความ มุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อจะศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในด้านความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรด้านสื่อการสอน ด้านกิจกรรม การสอนและด้านการวัดประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนในหลักสูตรดังกล่าว โดยจำแนกตามอายุ วุฒิประสบการณ์ในการสอน การได้รับการอบรมและเขตพื้นที่ที่ทำการสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขต กรุงเทพมหานคร พบว่า จะมีปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับปัญหาด้านอื่นนั้นไม่แตกต่างกัน

กุริสา ปรารับรูป (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอนและผู้เรียน พบว่า ผู้สอนที่ขาดความรู้ในการใช้สื่อการเรียนและนวัตกรรมการเรียนส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางด้าน วิชาการโดยเฉพาะจะเกิดปัญหาทางด้านคุณภาพ อันได้แก่ผู้ที่จบการศึกษาของสงฆ์มักจะมี โลกทัศน์ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาครั้งนี้ไม่มีผู้ทำการวิจัยไว้ จึงเสนอผลงานวิจัยที่มีสาระเนื้อหาใกล้เคียงดังนี้

แอกตาร์ (Akhter. 1975 : 1869-A - 2458-A) วิจัยเรื่อง "การวางแผนและพัฒนาหลักสูตรระดับประถมศึกษาในประเทศปากีสถาน" (Curriculum Planning and Development in Elementary School of Pakistan) มีความมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อจะชี้แนะและอธิบายถึงสถานะของการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศปากีสถาน และเพื่อวางโครงการว่า หลักสูตรในอนาคตควรจะเป็นอย่างไร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การวางแผนและพัฒนาหลักสูตรควรทำในระดับชาติ เพื่อจะให้หลักสูตรที่ใช้ได้ทั่วทั้งประเทศและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และแต่ละท้องถิ่นควรมีหลักสูตรเฉพาะของตน แต่มีระบบซึ่งอยู่ในกรอบเดียวกับหลักสูตรระดับชาติ ในการวางแผนหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และครูใหญ่ ควรจะเป็นตัวแทนในคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร

2. การฝึกหัดครู ควรจะเน้นการทำแผนการสอน การวางแผนหลักสูตร การจัดระบบโรงเรียน ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก การฝึกสอนภายใต้การนิเทศของครูที่มีความสามารถ และมีสถาบันฝึกหัดครูที่มีประสิทธิภาพด้วย

3. ควรมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้บ่อยขึ้น โดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต วิธีการวัดผลควรจะเปลี่ยนจากการวัดปีละครั้งมาเป็นระบบการวัดปีละ 4 ครั้ง

4. กลวิธีสอนและวิทยาการใหม่ ๆ ครูใหญ่ควรได้นำเข้าไปใช้ในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูเกิดความคิดใหม่ ๆ ในวิธีการเรียนการสอนเพื่อสนองความต้องการของเด็ก

มาโกชิ (Makoshi. 1979 : 6607-A) ได้ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาของประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลจากการวิจัยพบว่า

1. เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ทั้งแผนเก่าและแผนใหม่ไม่ได้แตกต่างกันเลย และไม่สามารถจำแนกได้ว่าหลักสูตรใดเป็นแผนเก่าหรือหลักสูตรใดเป็นแผนใหม่

2. เนื่องจากเนื้อหาของหลักสูตรคณิตศาสตร์แผนใหม่ไม่ได้แตกต่างไปจากแผนเก่า เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่จัดให้เรียนจึงออกแบบสำหรับนักเรียนระดับสติปัญญาสูงเท่านั้น เช่นเดียวกับหลักสูตรเก่า

3. กระทรวงศึกษาธิการให้ความสนใจในการปรับปรุงหลักสูตรน้อยมาก

4. ชาวชาอูติอาระเบียไม่สนใจการสอนและการฝึกเพื่อเป็นครูคณิตศาสตร์ ครูส่วนใหญ่จึงไม่ใช่ชาวชาอูติอาระเบีย และไม่มีวุฒิทางการสอนคณิตศาสตร์
5. มีครูและผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ในเมืองรียาร์ครุ้จักและเข้าใจหลักสูตร วิชาคณิตศาสตร์น้อยมาก

ยัง (Yang, 1983 : 448) แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในขณะที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งปรึกษาประจำฝ่ายวิจัยและพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศอินโดนีเซีย ได้ติดตามวิธีการประเมินผลหลักสูตรกระบวนการใช้หลักสูตรฉบับ ค.ศ. 1975 ของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ประกาศให้มาเป็นเวลาเกือบ 10 ปีแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ว่าผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางการศึกษาจะได้พยายามประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการใช้หลักสูตรไปแล้วอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังได้ผลิตและแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการอบรมครูและทดลองนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เคลื่อนไหวเข้าสู่การศึกษาไปแล้วก็ตาม แต่ก็ได้กระทำเพียงจุดเดียว ซึ่งถือว่าอยู่ในวงแคบมาก อีกทั้งยังไม่ได้ใช้วิธีบริหารหลักสูตรอย่างฉลาด ทั้ง ๆ ที่ใช้หลักสูตรไปจนครบวงจรแล้ว เขาได้เสนอแนะว่า ควรจะใช้วิธีประเมินผลหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพอีกทั้งจะต้องคำนึงถึงค่านิยม อุดมการณ์ และจุดมุ่งหมายที่ประเทศชาติต้องการ เพื่อเป็นเกณฑ์ให้ผู้ตัดสินใจวางหลักสูตร ได้ใช้สำหรับประเมิน นอกจากนี้ ครูยังมีบทบาทสำคัญในการประเมินผลหลักสูตรและกระบวนการในขณะที่มีการใช้หลักสูตร และต้องหาวิธีให้ครูยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษาอีกด้วย

ทอร์นวอลล์ (Tornvall, 1984 : 912) แห่งภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยลินโกปิง ประเทศสวีเดน ศึกษาความคาดหวังของครูในโรงเรียนมัธยมแบบ ประสมระดับกลาง ถึงจุดหมายของการศึกษาและหลักสูตรที่ต้องการสำหรับโรงเรียนมัธยมแบบ ประสม โดยมีความมุ่งหมายที่ต้องการทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปของครูเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้อยู่กับจุดหมายหรือปรัชญาทางการศึกษาและหลักสูตรที่เขาต้องการ โดยทำการวิจัยกับครูจำนวน 40 คน ที่สอนประจำอยู่ในโรงเรียนและเป็นผู้รู้จักธรรมชาติของนักเรียน สามารถวางแผนการสอนและรู้จักหลักสูตรที่ใช้ได้เป็นอย่างดีโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบวัดทัศนคติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรี เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร การวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มี เจตคติทางบวกและทางลบต่อหลักสูตรที่มีใช้อยู่แล้วและมีจุดหมายหรือปรัชญาทางการศึกษา

บางประการที่ทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ครูทุกคนต่างมีอุดมคติต่อวิชาชีพของตน นอกจากนั้นยังได้เสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า การสร้างหลักสูตรนอกจากจะต้องมีปรัชญาทางการศึกษานั้นเป็นจุดหมายหรืออุดมคติสูงสุดแล้ว ยังต้องคำนึงถึงรากฐานทางสังคมวิทยา ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ตัวครูผู้สอนเอง ความรู้พื้นฐานของนักเรียน ตลอดจนกลไกในการบริหารโรงเรียน ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมากด้วย จึงสมควรที่ผู้มีหน้าที่เขียนหลักสูตร จะต้องพิจารณาให้ถ้วนถี่ในขั้นสุดท้าย ก่อนที่จะประกาศใช้หลักสูตรฉบับนั้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ประกอบด้วย ครูผู้สอนโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2535 จำนวน 111 รูป/คน จำแนก เป็นพระภิกษุสามเณร 64 รูป
ฆราวาส 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน
ประมาณค่าเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น แบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ถามทัศนะ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ
เกี่ยวกับหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขต
กรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ
เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด สอบถามการใช้หลักสูตร และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตามทัศนะของครูผู้สอนพระปริยัติธรรมทั้ง 6 ด้าน คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ซึ่งกำหนดความมากน้อยของสภาพการใช้หลักสูตร โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

- 3 หมายถึง สภาพการใช้หลักสูตร มาก
- 2 หมายถึง สภาพการใช้หลักสูตร ปานกลาง
- 1 หมายถึง สภาพการใช้หลักสูตร น้อย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ได้สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับงานวิจัยของการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534
3. สัมภาษณ์ ครูผู้สอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร นำข้อคิดเห็นมาประมวล และสังเคราะห์เข้ากับความรู้ที่ได้จาก
การศึกษาในข้อ 1 , 2 แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามขึ้น จำนวน 60 ข้อ
4. นำแบบสอบถาม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของเนื้อหา (Content Validity)
5. ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้การควบคุมของ
ประธานกรรมการ และกรรมการผู้ควบคุมปฏิญาณพันธ์
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขต
กรุงเทพมหานคร และเขตการศึกษา 12 จำนวน 60 คน นำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น โดย
ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 :
161) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9663 ซึ่งแสดงว่า มีความเชื่อมั่นในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยไปประสานงานกับเจ้าหน้าที่หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ กองศาสนศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงโรงเรียนที่เปิดสอน พระปริยัติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือจากพระผู้เป็นครูใหญ่โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วส่งแบบสอบถามในวัน รับเงินอุดหนุนการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยผู้วิจัยส่งมอบและออกเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียน ด้วยตนเองใช้เวลา 15 วัน
2. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 111 ฉบับ ได้รับคืนมา 111 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. งานวิจัยนี้ได้แปลความหมายของข้อมูลดังนี้
 - 1.00 - 1.66 หมายถึง สภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับน้อย
 - 1.67 - 2.33 หมายถึง สภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2.34 - 3.00 หมายถึง สภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และการนำหลักสูตร ไปปฏิบัติ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าร้อยละ
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (μ)
 - 1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
2. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Cofeffieient) ของครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนครูผู้สอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในโรงเรียน
พระปริยัติธรรม ปีการศึกษา 2535 ในเขตกรุงเทพมหานคร

μ แทน ค่าเฉลี่ย

s แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
6 ด้านคือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการ
ประเมินผล

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในกรุงเทพมหานคร ด้านการนำหลักสูตรไป
ปฏิบัติ 6 ด้านคือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา
และการประเมินผล

ตอนที่ 3 ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ความเข้าใจ
และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ 6 ด้านคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ
เนื้อหารายวิชา และการประเมินผล

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ความเข้าใจ
ในหลักสูตร 6 ด้านคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา
และการประเมินผล

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน (N= 111)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.08	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.11	0.45
3. โครงสร้าง	2.05	0.47
4. แนวดำเนินการ	2.04	0.44
5. เนื้อหารายวิชา	2.05	0.45
6. การประเมินผล	2.26	0.38
รวม	2.08	0.43

จากตาราง 1 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุ
สามเณรและฆราวาสมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์
ต่ำกว่า 5 ปี (N= 55)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการของ	2.13	0.49
2. จุดมุ่งหมาย	2.08	0.54
3. โครงสร้าง	2.15	0.49
4. แนวดำเนินการ	1.99	0.43
5. เนื้อหารายวิชา	2.06	0.52
6. การประเมินผล	2.13	0.44
รวม	2.11	0.45

จากตาราง 2 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุ
สามเณรและฆราวาสที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N= 56)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.17	0.46
2. จุดมุ่งหมาย	2.15	0.43
3. โครงสร้าง	2.05	0.44
4. แนวดำเนินการ	2.05	0.46
5. เนื้อหารายวิชา	2.09	0.45
6. การประเมินผล	2.12	0.38
รวม	2.12	0.44

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุ
สามเณรและฆราวาสที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจ
ในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร (N= 64)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	1.98	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.12	0.48
3. โครงสร้าง	2.06	0.48
4. แนวดำเนินการ	2.05	0.52
5. เนื้อหารายวิชา	2.03	0.56
6. การประเมินผล	2.27	0.48
รวม	2.11	0.49

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพระภิกษุสามเณร
มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (N= 39)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.09	0.54
2. จุดมุ่งหมาย	2.08	0.57
3. โครงสร้าง	2.10	0.51
4. แนวดำเนินการ	2.84	0.41
5. เนื้อหารายวิชา	2.12	0.51
6. การประเมินผล	2.15	0.50
รวม	2.06	0.50

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพระภิกษุสามเณร
มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน
อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 25)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.13	0.48
2. จุดมุ่งหมาย	2.22	0.45
3. โครงสร้าง	2.04	0.53
4. แนวดำเนินการ	2.04	0.50
5. เนื้อหารายวิชา	2.07	0.51
6. การประเมินผล	2.04	0.42
รวม	2.08	0.48

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพระภิกษุสามเณร
มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน
อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอนที่เป็นพราวาส
(N= 47)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.19	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.09	0.45
3. โครงสร้าง	2.05	0.47
4. แนวดำเนินการ	2.04	0.44
5. เนื้อหารายวิชา	2.06	0.45
6. การประเมินผล	2.15	0.38
รวม	2.09	0.43

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพราวาส
มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นฆราวาส
มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (N= 16)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.17	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.07	0.50
3. โครงสร้าง	2.02	0.47
4. แนวดำเนินการ	2.03	0.45
5. เนื้อหารายวิชา	2.00	0.52
6. การประเมินผล	2.10	0.43
รวม	2.06	0.39

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นฆราวาส
มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ที่เป็นพราวาส
มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N= 31)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.21	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.10	0.41
3. โครงสร้าง	2.07	0.47
4. แนวดำเนินการ	2.05	0.43
5. เนื้อหารายวิชา	2.12	0.39
6. การประเมินผล	2.20	0.34
รวม	2.12	0.41

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพราวาส
มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในกรุงเทพมหานคร ด้านการนำหลักสูตรไป
ปฏิบัติ 6 ด้านคือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา
และการประเมินผล

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของครูผู้สอน (N = 111)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.14	0.42
2. จุดมุ่งหมาย	2.11	0.44
3. โครงสร้าง	2.09	0.46
4. แนวดำเนินการ	2.09	0.44
5. เนื้อหารายวิชา	2.03	0.48
6. การประเมินผล	2.19	0.41
รวม	2.11	0.43

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร และฆราวาส สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ไปใช้ในการเรียนการสอนได้อยู่ใน
ระดับปานกลาง

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า
5 ปี (N = 55)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	1.60	0.43
2. จุดมุ่งหมาย	2.11	0.46
3. โครงสร้าง	2.03	0.49
4. แนวดำเนินการ	2.03	0.49
5. เนื้อหารายวิชา	2.00	0.54
6. การประเมินผล	2.13	0.41
รวม	1.98	0.47

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร และพราหมณ์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน
ไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อยู่ในระดับปานกลางและด้านที่สามารถนำไปปฏิบัติได้น้อยคือ
ด้านหลักการของหลักสูตร

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่
5 ปีขึ้นไป (N = 56)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.09	0.40
2. จุดมุ่งหมาย	2.12	0.43
3. โครงสร้าง	2.13	0.44
4. แนวดำเนินการ	2.13	0.44
5. เนื้อหารายวิชา	2.99	0.50
6. การประเมินผล	2.23	0.43
รวม	2.13	0.44

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร และฆราวาส มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สามารถนำหลักสูตร
ทั้ง 6 ด้าน ไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
(N = 64)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.19	0.43
2. จุดมุ่งหมาย	2.11	0.46
3. โครงสร้าง	2.06	0.47
4. แนวดำเนินการ	2.06	0.47
5. เนื้อหารายวิชา	2.01	0.55
6. การประเมินผล	2.27	0.47
รวม	2.17	0.48

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพระภิกษุ
สามเณร สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้านไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี (N = 39)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	1.19	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.15	0.50
3. โครงสร้าง	2.05	0.53
4. แนวดำเนินการ	2.05	0.53
5. เนื้อหารายวิชา	2.03	0.60
6. การประเมินผล	2.25	0.50
รวม	1.95	0.51

จากตาราง 14 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นที่พระภิกษุสามเณร
มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ไปใช้จัดการเรียน
การสอนได้อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน และด้านที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับน้อยคือ
ด้านหลักการของหลักสูตร

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร
มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 25)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.21	0.44
2. จุดมุ่งหมาย	2.10	0.41
3. โครงสร้าง	2.07	0.47
4. แนวดำเนินการ	2.05	0.43
5. เนื้อหารายวิชา	2.12	0.39
6. การประเมินผล	2.20	0.34
รวม	2.12	0.41

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพระภิกษุสามเณร
มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ไปใช้จัดการเรียน
การสอนได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส (N = 47)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.05	0.40
2. จุดมุ่งหมาย	2.13	0.43
3. โครงสร้าง	2.11	0.45
4. แนวดำเนินการ	2.11	0.45
5. เนื้อหารายวิชา	1.98	0.49
6. การประเมินผล	2.09	0.37
รวม	2.05	0.43

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นฆราวาส
สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ มีประสบการณ์
ต่ำกว่า 5 ปี ($N = 16$)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.01	0.43
2. จุดมุ่งหมาย	2.07	0.43
3. โครงสร้าง	2.01	0.46
4. แนวดำเนินการ	2.01	0.46
5. เนื้อหารายวิชา	1.97	0.48
6. การประเมินผล	2.01	0.32
รวม	2.01	0.43

จากตาราง 17 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นพระภิกษุ
มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ไปใช้จัดการเรียน
การสอนได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติของครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส มีประสบการณ์
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (N = 31)

เนื้อหา	μ	σ
1. หลักการ	2.09	0.37
2. จุดมุ่งหมาย	2.18	0.42
3. โครงสร้าง	2.21	0.43
4. แนวดำเนินการ	2.21	0.43
5. เนื้อหารายวิชา	1.98	0.50
6. การประเมินผล	2.17	0.42
รวม	2.14	0.43

จากตาราง 18 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่เป็นฆราวาส
มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สามารถนำหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ไปใช้จัดการเรียน
การสอนได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร จากข้อเสนอแนะของผู้ตอบ
แบบสอบถาม พบว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรน้อย ส่วนมาก
มุ่งสอนตามเนื้อหาเพื่อให้จบทันตามเวลาที่หลักสูตรกำหนด การวัดผลมุ่งทดสอบด้านความรู้
ความจำเพียงอย่างเดียว

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพและประสบการณ์ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพและประสบการณ์ต่างกัน ต่อการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
3. ผลการวิเคราะห์จากข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ครูผู้สอนให้ความสนใจที่จะศึกษาหลักสูตรให้มีความรู้ความเข้าใจและกำหนดแนวทางนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
อภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง

1. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร ของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจ จำแนกเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ
เนื้อหารายวิชาและการประเมินผล

2. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ จำแนกเป็น หลักการ
จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชาและการประเมินผล

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยยึดถือแนวทางการปรับปรุง และส่งเสริม
การศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ตามนโยบายเป็นแนวดำเนินการ

1. ประชากร

1.1 การศึกษาค้นคว้านี้ ใช้ประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยครูผู้สอนโรงเรียน
พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา
2535 จำนวน 111 รูป/คน จำแนกเป็นพระภิกษุสามเณร 64 รูป สรรวาส 47 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนแบบประมาณค่าเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 6 ด้าน คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา และการประเมินผลตามทัศนะของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสำรวจทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประเมินกรรมการ และกรรมการ ที่รักษาริธานนิพนธ์ ต่อจากนั้นได้นำเครื่องมือไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ได้เท่ากับ 0.9663

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับกองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงโรงเรียนที่เปิดสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือจากพระผู้เป็นเจ้าสำนักเรียนครูใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรมในวันรับเงินอุดหนุนการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยผู้วิจัยส่งมอบและออกเก็บแบบสอบถามตามสำนักเรียนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ของครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพและประสบการณ์ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสภาพภาพและประสบการณ์ต่างกัน ต่อการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

3. ผลการวิเคราะห์จากข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ครูผู้สอนให้ความสนใจที่จะศึกษาหลักสูตรให้มีความรู้ความเข้าใจและกำหนดแนวทางนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้คือ

1. ครูสอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 โดยรวมทั้ง 6 ด้าน และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณรก่อนที่จะได้รับสำเนาตราตั้งให้เป็นครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นจะต้องผ่านการอบรมการเป็นครูตามหลักสูตรฝึกหัดครูสอนพระปริยัติธรรม (ชั้นกลาง) ซึ่งรูปแบบและโครงสร้างมีลักษณะคล้ายคลึงกับหลักสูตรฝึกหัดครูสายสามัญศึกษา ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นฆราวาสต้องผ่านหลักสูตรนี้มาแล้วจึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการศึกษารายละเอียดสาระสำคัญของหลักสูตรทั้ง 6 ด้านได้ แต่ที่ยังอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าทั้งครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร และฆราวาสเริ่มใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 พร้อมกันในปีการศึกษา 2534 จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาหลักสูตรให้มีความรู้ความเข้าใจได้ชัดเจนดีพอ ดังที่ ภูมิสา ปราบรียู (2534 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูผู้สอนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการโดยเฉพาะจะเกิดปัญหาทางด้านคุณภาพ

เหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า กรมการศาสนาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรโดยตรง ประกอบกับกรมการศาสนา กำลังปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครูพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอยู่ จึงขลอการจัดอบรมครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ก่อน ดังเห็นได้จากการประเมินผล การจัดการประชุมสัมมนา เรื่องการใช้

หลักสูตร (กรมการศาสนา. 2535) พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. ครูผู้สอนนำหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ไปปฏิบัติโดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการของหลักสูตร ครูผู้สอนนำไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรไม่ดีเท่าที่ควร จึงไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอนให้เกิดผลอยู่ในระดับมากได้ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับข้อ 1 คือ ครูที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมองข้ามความสำคัญของตัวหลักสูตร ไม่พยายามศึกษาทำความเข้าใจให้แจ่มชัดจึงไม่สามารถนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรได้ ดังที่ ภิญญู สาธ (2516 : 392 - 393) กล่าวว่าไว้ในหลักการบริหารการศึกษาว่า ครูผู้สอนส่วนมากมองข้ามความสำคัญของหลักสูตร มักเน้นแต่สอนให้จบตามเนื้อหาของแต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาหนึ่ง ๆ เด็กจึงได้แต่เนื้อหาของแต่ละวิชาเท่านั้น ดังนั้น ครูผู้สอนที่ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ได้ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี หรือมีศาสตร์ในหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจัดการเรียนการสอนนั้นครูจะต้องนำประสบการณ์และเทคนิควิธีการต่าง ๆ เข้าประกอบตามสถานการณ์อีกด้วยหรือเรียกว่ามีศิลปะในการใช้หลักสูตรนั่นเอง

และการที่ครูนำหลักการของหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยนั้น อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญต่อหลักการของหลักสูตร และสาระสำคัญของหลักการในหลักสูตรเขียนไว้อย่างลอย ๆ ไม่ขยายความให้ครูผู้สอนอ่านแล้วเข้าใจได้โดยง่าย ดังที่ เรณู หอมดี (2528 : บทคัดย่อ) ได้พบว่า ปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหาด้านอื่นนั้นไม่แตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนมีความสนใจที่จะศึกษาหลักสูตรให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และกำหนดแนวทางนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรน้อย อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรน้อยเนื่องจากเอกสารที่กรมการศาสนาแจกให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนครูคือ แจกเพียงโรงเรียนละ 2 ชุด และเนื้อหารายวิชาที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร (กรมวิชาการ. 2534) มีจำนวนมากไม่สอดคล้องกับเวลาเรียนและจากแบบสอบถาม

ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ครูผู้สอนส่วนมากมุ่งสอนตามเนื้อหาที่ปรากฏตามเนื้อหาวิชา เพื่อให้ทันตามเวลาที่กำหนด การวัดผลก็มุ่งวัดด้านความรู้ความเข้าใจเพียงด้านเดียว

จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่าการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ยังไม่ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควรตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนนำหลักการของหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย จึงควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ครูผู้สอนในเรื่องการนำหลักการของหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นระบบและต่อเนื่อง
2. จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ และนำหลักสูตรไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จึงควรที่จะกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ โดยการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง และจัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบโดยตรง
3. ควรที่จะประเมินผลการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ว่ามีความสมบูรณ์สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันหรือควรปรับปรุงแก้ไขในด้านใดบ้าง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงควรที่จะศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมของภาคละสงฆ์ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่สามารถอ้างอิงถึง สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งหมดได้ จึงควรที่จะศึกษากับประชากรทั้งหมดโดยการใช้กลุ่มตัวอย่าง
3. ควรศึกษาผลการใช้หลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ว่าสามารถตอบสนองสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน หรือควรปรับปรุงแก้ไขในด้านใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษดา กรุดทอง. การคัดเลือกรายวิชาบังคับในหลักสูตรโดยวิธีการเชิงปริมาณ.
ปริญฐานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2535.
- ชลลดา แสงวัฒน์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521.
ในกลุ่มทักษะของครูประจำชั้น ป.2 สังกัดโรงเรียนราษฎร์ เขตกรุงเทพมหานคร.
ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
อัดสำเนา.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. "ผลของการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสัปปริสธรรมที่มีต่อ
คุณธรรมด้านสัปปริสธรรม," ใน วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 22 : 76 - 83 ;
มกราคม - มีนาคม 2535.
- บังอร อนุเมธางกูร. "การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูสังคมศึกษาตามความคิดเห็นของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12," ใน
วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 21 : 89 - 97 ; มกราคม - มีนาคม 2534.
- ประดิษฐ์ แก้วมณี. การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกครูสภาที่มีต่อบทบาทของครูสภา จังหวัด
ปทุมธานี. ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- พระราชวรมนี (ประยูรต์โต). บทบาทของสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ศาสนา, 2530.
- พยนต์ สุวรรณทรัพย์. บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็น
ของผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1.
ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2536. อัดสำเนา.

พัชรารักษ์ จิตรไต. การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

พัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 สำนักงาน. รายงานการวิจัยเรื่อง

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสงฆ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 และกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,

2537.

พลศึกษา, กรม. "การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การดำเนินการด้านวัสดุ อุปกรณ์ และ

สิ่งอำนวยความสะดวกทางพลศึกษาตามหลักสูตรในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา,"

ใน วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 20 : 93 - 101 ; ตุลาคม - ธันวาคม

2533.

ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช

จำกัด, 2516.

กฤษา ปราปรีป. ปัญหาการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

2534. อัดสำเนา.

มันทนา จงสุขสันติ. ปัญหาของครูวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญฐานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

มานิตย์ จันวัน. "การศึกษาลักษณะ และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน

รายวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งสอนโดยวิธีการให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย

แบบเพื่อนสอนเพื่อน," ใน วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 22 : 65 - 74 ;

ตุลาคม - ธันวาคม 2535.

เรณู หอมดี. การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3 - 4

ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :

บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2528.

วัลลียา สุวรรณโชติ. ปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษ และความคิดเห็นของผู้สอน

ต่อหลักสูตร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

วิชาการ, กรม. คู่มือครู การประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตร

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

_____. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

_____. แนวดำเนินการส่งเสริมการประเมินเพื่อพัฒนาตนเองของโรงเรียน.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538.

_____. รายงานการวิจัยเรื่องภาพรวมการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

_____. รายงานวิจัยการสำรวจความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม

แนวการสอนของกรมวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.

_____. รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2533 ระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

_____. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ

: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.

_____. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตร

มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

_____. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร และการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537.

_____. คู่มือครูการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง

พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

_____. คู่มือการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. นโยบาย และเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537.

_____. คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

_____. คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 9 กรมสามัญศึกษา. "การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการนิเทศ

แบบคลินิกสำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา," ใน วารสารการวิจัยทางการศึกษา.

20 : 18 - 26 ; กรกฎาคม - กันยายน 2533.

ศาสนา, กรม. คู่มือการปฏิบัติงานด้านศาสนาของกรมการศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

การศาสนา, 2537.

สงบ ลักษณะ. "จากหลักสูตรสู่แผนการสอน," ใน วารสารการวิจัยทางการศึกษา.

21 : 20 - 44 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2534.

_____. จากหลักสูตรสู่แผนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

หอม คลายานนท์. หลักการพื้นฐานของหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : การศาสนา,

2534.

Abdualah Abdar-Rahman Makoshi. "An Analysis of the Mathematics Curriculum in the Public Secondary School in Saudi Arabia," Dissertation Abstracts. 39 : 6607-A; May, 1979.

Best, John W. Research in Education. 3th ed. New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1977.

Cronbach, Lee J. Escentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1970.

Rana Muzafar Akter. "Curriculum Planning and Development in Elementary School of Pakistan," Dissertation Abstracts International. New York : Holt Rineheart and Winston, 1974.

Tornvall, A.G. "The Teacher and the Curriculum," Dissertation Abstracts International. 45(4) : 912 ; December, 1984.

Young. B.L. "The role of illuminative evaluation in curriculum change : a case study from indonesial," Dissertation Abstracts International. 44(3) : 448 ; September, 1983.

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง

สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ตามทัศนะของครูผู้สอนในเขต กรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และระดับการปฏิบัติต่อการใช้

หลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ท่านได้ประสบมาพร้อมกับข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความให้ตรงตามสถานภาพของท่าน

1. สถานภาพในปัจจุบัน () พระภิกษุ - สามเณร

() พราวาส

2. ประสบการณ์ในการสอน () ต่ำกว่า 5 ปี

() ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและระดับการปฏิบัติต่อการใช้หลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534
ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหารายวิชา
และการประเมินผลการเรียน การตอบแบบสอบถามกรุณายึดถือเกณฑ์การตอบดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามที่ใช้ระดับความรู้ความเข้าใจในแต่ละช่องมีค่าดังนี้

มาก หมายถึง รู้และเข้าใจดี-ดีมาก
ปานกลาง หมายถึง รู้และเข้าใจพอที่จะนำไปใช้ได้
น้อย หมายถึง ไม่รู้ไม่เข้าใจ

จึงขอความกรุณาท่านได้ดูระดับเกณฑ์ของคำตอบที่ท่านจะทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง
ระดับด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
	<u>ก. หลักการ</u>			
1	นำหลักการของหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนได้			
2	จัดสภาพการเรียนการสอน ตามความถนัดและ ความสนใจของผู้เรียน			
3	จัดแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน			
4	จัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียน รู้จักสถานะของตนเอง			
5	นักเรียนของท่านมีพื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อ เมื่อจบ ม. ต้น			

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
	<u>บ. จุดมุ่งหมาย</u>			
6	รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ของการเรียนกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
7	สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล			
8	สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยเป็นคนมีระเบียบวินัย			
9	มีความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
10	สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์รายวิชาได้			
	<u>ค. โครงสร้าง</u>			
11	สามารถแบ่งเนื้อหารายวิชาได้เหมาะสมกับเวลาเรียนในแต่ละภาค			
12	จัดและเลือกเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนในแต่ละภาคได้เหมาะสมกับกาละเทศะ			
13	สามารถเพิ่ม - ลดเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน			
14	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง			

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
15	สามารถคัดเลือกเนื้อหาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด และใช้ความสามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล <u>ง. แนวดำเนินการ</u>			
16	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แก้ปัญหาด้วยตนเอง			
17	สามารถคัดเลือกเนื้อหาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้คิดและใช้ความสามารถแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล			
18	สามารถจัดหารายวิชาเพิ่มเติมได้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น			
19	จัดวิชาบังคับเลือกได้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน			
20	จัดวิชาเลือกเสรีไว้หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้ เลือกตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ <u>จ. เนื้อหารายวิชา</u>			
21	สามารถนำผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดมุ่งหมายในหลักสูตรกับจุดประสงค์รายวิชามา เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียน การสอน			
22	คัดเลือกเนื้อหารายวิชาได้เหมาะสมกับสถานภาพ ของผู้เรียน			

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
23	จัดปริมาณเนื้อหารายวิชาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
24	เลือกหนังสือเรียนได้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
25	สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้			
<u>จ. การประเมินผล</u>				
26	สามารถเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมได้ตรงกับจุดประสงค์รายวิชา			
27	สามารถกำหนดจำนวนข้อสอบในแต่ละแบบทดสอบได้ตรงตามเกณฑ์ที่ได้วิเคราะห์หลักสูตรมาแล้ว ..			
28	สามารถออกข้อสอบในแต่ละแบบทดสอบได้ครอบคลุมทั้งจุดประสงค์รายวิชา และตอบสนองจุดมุ่งหมายให้หลักสูตร			
29	กำหนดสัดส่วนของคะแนนการประเมินผลระหว่างภาคต้นกับภาคปลาย			
30	กำหนดวิธีการวัดผล เลือกเครื่องมือประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในแต่ละช่องมีค่าดังนี้

มาก หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

ปานกลาง หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

น้อย หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ

กรุณาระดับเกณฑ์ของคำตอบก่อนที่ท่านจะทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับเกณฑ์ด้วย
จะเป็นพระคุณยิ่ง

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
	<u>ก. หลักการ</u>			
1	พยายามเลือกสรรกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามหลักสูตรได้			
2	จัดประชุมครูชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตร			
3	จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรให้ครู ได้ใช้เป็นคู่มือ			
4	จัดประชุมครูเพื่อเตรียมวางแผนการสอนเป็น รายกลุ่มวิชา			
5	จัดระบบการนิเทศภายในเพื่อเตรียมช่วยเหลือครู ให้จัดการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักการ			
	<u>ข. จุดมุ่งหมาย</u>			
6	พยายามแปลจุดประสงค์ของแต่ละบทเรียนไปจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และเกิด คุณสมบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
7	การเตรียมการสอนทุกครั้งได้อ่านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
8	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
9	จัดกิจกรรมสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีสำนึกในการทะนุบำรุงรักษาสันสมบัติและสิ่งแวดล้อม ..			
10	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล			
<u>ค. โครงสร้าง</u>				
11	ได้จัดวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน			
12	ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม			
13	จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน			
14	จัดกิจกรรมตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด			
15	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะกิจกรรมเสริมในแต่ละวิชาตามความต้องการของท้องถิ่น			

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
	<u>ง.แนวคำเนิการ</u>			
16	ได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน			
17	ได้จัดสภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ			
18	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล			
19	จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก			
20	ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนประพัตตนเป็นแบบอย่างของศาสนทายาทที่ดี			
	<u>ง.แนวคำเนิการ</u>			
21	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตำราเรียน			
22	ได้จัดวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถ และความสนใจ			
23	ได้จัดกิจกรรมเสริมความรู้เพิ่มเติมจากบทเรียน			
24	จัดบทเรียนสร้างเสริมอุปนิสัยที่ดี			
25	จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียน			

ข้อที่	การใช้หลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
26	<u>จ. การประเมินผล</u> การประเมินผลทุกครั้ง ผู้ประเมินยึดระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2534			
27	กำหนดจำนวนข้อสอบในแบบทดสอบตามจำนวนที่ได้ จากการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์รายวิชา			
28	การติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการ แต่ละด้านของผู้เรียน			
29	รายงานผลการประเมินผลให้ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทราบ			
30	นำผลการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอน			

ตอนที่ 3 ปัญหาที่ท่านได้ประสบมาพร้อมกับข้อเสนอแนะทั้ง 6 ด้าน ดังนี้คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับหลักการ

.....

ข้อเสนอแนะ หรือสิ่งที่ท่านได้ปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

.....

2. ปัญหาเกี่ยวกับการนำจุดมุ่งหมายไปจัดการเรียนการสอน

.....

ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

.....

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตร

.....

ข้อเสนอแนะหรือวิธีการแก้ไข

.....

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคํานโยบายที่เสนอไว้ใน

หลักสูตร

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

5. ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาวิชา

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

6. ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องจากการประเมินผลการเรียน

.....

ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางปรับปรุงแก้ไข

.....

ขอแจ้งการและขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ตาราง 19 ผลการแจกแจงความถี่และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตร
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ด้านหลักการของ
หลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	ความรู้ความเข้าใจ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอน	36	36	7	32.432	61.261	6.3063
2	การจัดการเรียนการสอน ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน	19	75	17	17.117	65.567	15.315
3	การจัดแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	36	51	24	32.432	45.945	21.621
4	การจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักสถานะของตนเอง	41	50	20	36.936	45.045	18.018
5	การสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ครบกำหนด	32	66	13	28.828	59.459	11.711
	รวม	164	310	81	147.75	279.28	72.97
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	33	62	16	29.55	55.86	14.59

ตาราง 20 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ
ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	ความรู้ความเข้าใจ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ของการเรียนการสอนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	42	60	9	37.837	54.054	8.1081
2	การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล	27	67	17	24.324	60.360	15.315
3	การจัดแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยเป็นคนมีระเบียบวินัย	36	63	12	34.432	56.756	10.810
4	การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	17	68	26	15.315	61.261	23.432
5	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์รายวิชาได้	23	71	17	20.720	63.963	15.315
	รวม	145	329	81	130.63	296.39	72.97
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	29	66	16	26.13	59.28	14.59

ตาราง 21 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ
ด้านโครงสร้างของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	ความรู้ความเข้าใจ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การแบ่งเนื้อหารายวิชาได้เหมาะสมกับเวลาเรียนในแต่ละภาค	33	55	23	29.729	49.549	20.720
2	จัดและเลือกเนื้อหาวิชาที่ใช้ในแต่ละภาคได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	28	61	22	25.225	54.954	19.819
3	การเพิ่ม-ลดเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน	27	55	29	24.324	49.549	26.126
4	การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง	22	69	21	19.819	61.261	18.912
5	การคัดเลือกเนื้อหาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและใช้ความสามารถแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลและผล	28	60	23	25.225	54.054	20.720
	รวม	138	300	118	124.32	269.37	106.30
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	28	60	23	24.87	53.87	21.26

ตาราง 22 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ
ด้านแนวคำเนิการของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	ความรู้ความเข้าใจ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	วิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาในชีวิต	33	62	16	29.729	55.855	14.414
2	การคัดเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด และวิเคราะห์ค้นหาข้อเท็จจริง	22	68	21	19.819	61.261	18.918
3	การจัดเนื้อหารายวิชาเพิ่มเติมได้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	19	61	31	17.117	54.954	27.927
4	การเลือกวิชาบังคับเลือกได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	9	81	21	8.1081	72.972	18.918
5	การจัดวิชาเลือกเสรีไว้หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัดความสามารถ และความสนใจ	20	64	27	18.018	54.657	24.324
	รวม	103	334	116	92.79	299.70	104.50
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	21	67	23	18.60	59.40	22.00

ตาราง. 23 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ
ด้านเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	ความรู้ความเข้าใจ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การนำผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายในหลักสูตรกับจุดประสงค์รายวิชามาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก	33	55	23	29.729	49.549	20.720
2	การคัดเลือกเนื้อหาวิชาได้เหมาะสมสถานการณ์ของผู้เรียน	29	64	18	26.126	57.657	16.216
3	การจัดปริมาณเนื้อหาวิชาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	21	71	19	18.918	63.963	17.117
4	การเลือกหนังสือได้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	35	59	17	31.531	53.153	15.315
5	การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้	37	57	17	31.531	51.531	15.315
	รวม	155	306	94	139.63	275.67	84.68
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	31	61	19	28.00	55.03	16.97

ตาราง .24 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความเข้าใจ
ด้านประเมินผลของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	ความรู้ความเข้าใจ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมตามจุดประสงค์รายวิชา	26	74	11	23.432	66.666	9.9099
2	การกำหนดจำนวนข้อสอบให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หลักสูตร	29	60	22	26.126	54.054	19.513
3	การออกข้อสอบได้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์รายวิชา	36	60	15	32.432	54.054	13.513
4	การกำหนดสัดส่วนของคะแนนระหว่างภาคต้นกับภาคปลาย	44	58	9	39.639	52.252	8.1081
5	การประเมินข้อมูลเพื่อประเมินผลการศึกษา	21	66	24	18.918	59.459	21.621
	รวม	156	318	81	140.54	286.49	72.97
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	31	64	16	28.10	57.30	14.60

ตาราง .25 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านการนำหลักสูตร

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ด้านหลักการ
ของหลักสูตร ไปปฏิบัติ

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	การนำไปปฏิบัติ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปาน กลาง	น้อย	มาก	ปาน กลาง	น้อย
1	เลือกสรรกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตาม หลักสูตรได้	35	60	16	31.531	54.054	14.414
2	เข้าร่วมประชุมฟังคำชี้แจง รายละเอียดของหลักสูตร	24	66	21	21.621	59.459	18.918
3	ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	21	67	23	18.918	60.360	20.720
4	ร่วมประชุมเพื่อเตรียมทำแผนการสอน เป็นรายกลุ่มวิชา	19	68	24	17.117	61.261	21.621
5	นำผลจากการนิเทศภายในมาปรับปรุง การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักการ	14	78	19	12.612	70.270	17.117
	รวม	113	339	103	101.80	305.40	92.79
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	22	68	21	20.36	61.08	18.56

ตาราง .26 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถใน
การนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	การนำไปปฏิบัติ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	นำจุดประสงค์ของแต่ละบทเรียนไปจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	22	64	25	19.819	56.657	22.522
2	การอ่านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อเตรียมการสอน	26	69	16	23.423	62.162	14.414
3	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ	37	63	11	33.333	56.756	9.9099
4	ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทะนุบำรุงรักษาสันสมบัติและสิ่งแวดล้อม	43	58	10	38.738	52.252	9.0090
5	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	25	67	19	22.522	60.360	17.117
	รวม	153	321	81	137.84	289.19	72.97
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	31	64	16	27.568	57.832	14.60

ตาราง 27 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถในการนำโครงสร้างของหลักสูตร ไปปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	การนำไปปฏิบัติ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	เสนอวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	22	64	25	19.819	56.657	22.522
2	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งวิชาสามัญและวิชาพระปริยัติธรรม	33	65	13	29.729	58.558	11.117
3	เลือกกิจกรรมได้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน	28	71	12	25.225	63.963	10.810
4	จัดกิจกรรมตามแนวทางของกระทรวงศึกษา	30	61	20	27.027	54.954	18.018
5	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะกิจกรรมเสริมในแต่ละวิชาตามความต้องการของท้องถิ่น	30	60	21	27.027	54.054	18.918
	รวม	143	321	91	128.83	289.19	81.98
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	27	64	18	25.766	57.838	16.396

ตาราง. 28 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถในการนำแนวคําเนินการของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวคําเนินการของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	การนำไปปฏิบัติ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตนเอง	21	66	24	18.918	59.459	21.621
2	จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาได้เหมาะสมกับวัย	25	69	17	22.522	62.162	15.315
3	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล	38	56	17	34.234	50.450	15.315
4	นำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้จัดการเรียนการสอน	30	63	18	27.027	56.756	16.216
5	วางแผนเป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนา พยายาม	39	59	16	35.135	50.450	14.414
	รวม	153	310	92	137.84	279.28	82.88
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	31	62	18	27.568	55.856	16.576

ตาราง. 29 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความรู้ความสามารถในการนำเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเนื้อหารายวิชาของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	การนำไปปฏิบัติ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตำราเรียน	10	52	49	9.0090	46.846	44.144
2	ได้จัดวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถและความสนใจ	23	58	30	20.720	52.252	27.027
3	เพิ่มเติมความรู้ให้สอดคล้องแทรกเข้าไปในบทเรียน	31	61	19	27.927	54.954	17.117
4	ฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมอุบัติเหตุ	25	72	14	22.522	64.864	12.612
5	จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมในห้องเรียน	43	50	18	38.738	45.045	16.216
	รวม	132	293	126	118.92	263.96	117.12
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	27	59	25	23.784	52.792	23.424

ตาราง. 30 ผลการแจกแจงความถี่ และร้อยละของประชากรในด้านความสามารถในการนำ
การประเมินผลของหลักสูตร ไปปฏิบัติให้เป็นไปตามกระบวนการการประเมินของหลักสูตร

ข้อที่	สภาพการใช้หลักสูตร	การนำไปปฏิบัติ					
		ความถี่ (f)			ร้อยละ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การประเมินผลแต่ละครั้ง ผู้ประเมิน มีระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลของโรงเรียน พระปริยัติธรรม	40	61	10	36.036	54.954	9.0090
2	จำนวนข้อสอบที่ใช้สอบครอบคลุมทั้ง เนื้อหาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	44	53	14	39.639	47.747	12.612
3	การติดตามผลการเรียนในแต่ละด้าน ของผู้เรียน	44	57	10	39.639	51.351	9.0090
4	รายงานผลการประเมินผลให้ ผู้ปกครองทราบ	33	44	34	29.729	39.639	30.630
5	นำผลการประเมินผลไปใช้ปรับปรุงวิธี การสอนของตนเอง	31	70	10	27.927	63.063	9.0090
	รวม	192	285	78	172.97	256.75	70.27
	รวมเฉลี่ยรายด้าน	38	57	16	34.594	51.35	14.056

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา คือ

1. นายประเสริฐ แก้วเพชร ผู้อำนวยการกองคลังสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ (อดีตศึกษาธิการจังหวัดสงขลา)
2. นายจรมย์ ไชยมิ่ง ศึกษาธิการอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
3. นายเสรี ศรีจันทร์งาม ศึกษาธิการอำเภออัญญบุรี จังหวัดปทุมธานี
4. นายวีระ นาคาฉัตร ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองศาสนสมบัติ
5. นายการุณย์ ศิยพงศ์พัฒนา ศึกษาธิการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายเจลิยว ชื่อสกุล บุญชู
 เกิดวันที่ 28 เมษายน พุทธศักราช 2494
 สถานที่เกิด 82 หมู่ที่ 11 ต.เขาพังไกร อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช
 ที่อยู่ปัจจุบัน 29/3 หมู่ที่ 6 แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
 ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2510 มัธยมศึกษาตอนต้น ร.ร.ปากพนัง นครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2514 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ว.ค.นครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2516 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิทยาลัยวิชาการศึกษา
 บางแสน

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2517 รับราชการครู ตำแหน่งครูตรี ร.ร.บ้านท่าเตียน
 นครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2523 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอเกาะพะงัน สุราษฎร์ธานี
 พ.ศ. 2534 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอเมืองนครปฐม
 พ.ศ. 2538 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอคลองหลวง ปทุมธานี

สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2534 ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เจลิยา บุญชู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2539

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2534 ตามทัศนะของครูผู้สอน ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้าน ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวดำเนินการ เนื้อหาหลักวิชา และการประเมินผล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุสามเณร จำนวน 64 รูป และครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส จำนวน 47 คน รวมทั้งหมด 111 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนแบบประมาณค่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และการนำหลักสูตรไปปฏิบัติทั้ง 6 ด้าน แบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น 0.9663 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติโดยหาค่าเฉลี่ยและ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ของครูผู้สอน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพและประสบการณ์ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพการใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534 ของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพ และประสบการณ์ต่างกัน ค่อนข้างนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
3. ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำหลักสูตรไปปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติให้ครบทั้ง 6 ด้าน และติดตามผลการจัดการเรียนอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

PROFILES OF CURRICULUMMING IN SECONDARY GENERAL
ECCLESIASTICAL SCHOOL IN B.E. 2534
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
CHALEC BOONCHOO

Presented in partial fulfillment of requirements for the Master
of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March 1996

The purpose of this study was to determine that how teachers in Bangkok metropolis understood and implementer Curriculum of general education at lower secondary education of an ecclesiastical school of the year 2534 in six aspects were principle, objectives, organizing, process, contents and evaluation. The population were 64 buddhist monk teachers and 47 common teachers. A questionnaire with rating scales was constructed by researcher and used for colleeling data. The Questionnaire consiated of all aspects of curriculum and had a reliability at 0.97. Data were analused with mean and standard deviation. The finding were:

1. Teachers who had different statuses and experiences understood all six aspects of curriculum at moderate level as a whole as well as for each aspects.
2. Teachers who had different statuses and experiences implemented all six aspects of curriculum at moderate level as a whole but at the least level for each aspect.
3. Some suggestions for improvement were that teachers who understood and implemented curriculum at the least and should have an in-service training and be closely and continuely supervised.